Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciuri:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Henrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannenberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ inserțiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 46)

„Gazeta" ese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., Pe treĭ lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe șése lunĭ 20 franci, pe treĭ lunĭ 10 franci.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șese lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe șése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 255.—Anulŭ LIV. Brașovŭ, Duminecă, 17 (29) Noemvre. 1891.

Brașovŭ, 16 Noemvre st. v.

Adĭ sĕptĕmănă amŭ vorbitŭ de mișcarea, ce s'a pornitŭ de pe acuma între diferitele partide maghiare, pentru ca sĕ-șĭ asigure unŭ succesŭ câtŭ mai mare la alegerile dietale, ce se vorŭ face în anulŭ viitorŭ.

Mâne, Duminecă, în 29 Noemvre st. n. se va ținé o mare adunare a oposiționalilorŭ ungurĭ la Mișcolțŭ, care a fostŭ conchemată de cătră Apponyiștĭ totŭ cu scopŭ de a lua posițiune și de a face propagandă pentru viitórele alegerĭ.

Diarulŭ apponyistŭ „Pesti Naplo" a înfățișatŭ acéstă adunare așa, ca și cum ea ar fi o conferență comună a Apponyiștilorŭ, carĭ adĭ se tituléză „partida națională", și a celorŭ din stânga estremă, adecă a Kossuthiștilorŭ.

Ceștĭ din urmă au protestatŭ în contra afirmării lui „P. Naplo" printr'o declarațiune subscrisă de deputații Majthenyi și Mocsary și de președintele clubului partidei „independente și dela 48" din Mișcolțŭ, susțiindŭ, că la adunarea din Mișcolțŭ ei nu vorŭ lua parte, că prin urmare nu e o conferență comună, ci numai o întrunire a Apponyiștilorŭ.

„Pesti Naplo" supĕratŭ pentru-că Kossuthiștii nu vreau sĕ facă causă comună cu ai sĕi, sărĭ cu gura asupra lorŭ, împutându-le, că au suferitŭ sĕ subscrie declarația lorŭ unŭ Mocsary, care cochetéză cu naționalitățile.

In urma acésta președintele clubului independentŭ din Mișcolțŭ și deputatulŭ Majthenyi luară în apĕrare pe Mocsary în „Egyetértés". Ĕtă ce dicŭ ei:

„Deși în privința vederilorŭ „față cu naționalitățile nicĭ noi „nu suntemŭ întru tóte de acordŭ „cu Mocsary, totușĭ va recunósce „dóră atâta și „Pesti Naplo", că „*în Ungaria esistă o lege de naționa-„litate, care nu se esecută;* póte e „neesecutabilă, dér nu este ștérsă, „va recunósce déră, că esistă na-„ționalitățĭ neastĕmpĕrate și că „prin urmare *esistă o cestiune de „naționalitate neresolvată.*"

Așadéră esistă o cestiune de naționalitate în Transilvania și Ungaria, care încă nu este resolvată. Acésta suntŭ nevoițĭ a-o recunósce și contrarii noștri.

Décă dér esistă o asemenea cestiune și nu este resolvată, ce urméză de aicĭ? Negreșitŭ urméză sĕ fiă resolvată. Dér prin cine și cum?

Guvernulŭ ungurescŭ de sigurŭ că nu va face nimicŭ pentru resolvarea ei, căcĭ acésta ar fi în contra intereselorŭ de supremațiă și de esclusivă domnire a elementului unguresců, ce le profeséză și le apĕră elŭ.

Partidele maghiare din aceleașĭ cause și maĭ puținŭ vorŭ lucra pentru a se deslega marea întrebare a naționalitățilorŭ, ér Mocsary nu póte face nimicŭ, fiindcă e singurŭ și isolatŭ; elŭ trebue sĕ se mulțuméscă cu aceea, că pledéză din când în când pentru esecutarea legei de naționalitate, care nu e luată de nimenĭ în sémă, și care după multele schimbărĭ din anii ultimĭ, nicĭ că se mai póte esecuta fără de-o schimbare radicală a întregului sistemŭ de guvernare și fără de a se cassa mai întâiu unŭ șirŭ de legĭ asupritóre, aduse mai alesŭ dela 1879 încóce.

Rĕmâne dér ca acésta cestiune sĕ fiă resolvată prin factorii aceia, pe carĭ îi privesce mai de aprópe, adecă prin naționalitățĭ însășĭ.

Numai naționalitățile printr'o luptă energică și solidară vorŭ puté face sĕ se resolve cu succesŭ și în modŭ mulțămitorŭ cestiunea naționalitățilorŭ în Transilvania și Ungaria.

Până ce naționalitățile nemaghiare însĕ-șĭ nu vorŭ lua causa lorŭ sântă energicŭ în mână, până ce se vorŭ mulțămi cu rolulŭ tristŭ și umilitorŭ de a servi ca materialŭ pentru întărirea guvernului, și a partidelorŭ maghiare, nu póte fi vorba seriosŭ de resolvarea cestiunei de naționalitate în acestŭ statŭ.

Sĕ învĕțămŭ dér dela contrarii noștri cum trebue sĕ ne apĕrămŭ interesele nóstre naționale și cum trebue sĕ respingemŭ orĭ-ce atingere cu partidele politice maghiare, ca sĕ putemŭ fi cu atâtŭ mai unițĭ între noi și ca partida nóstră națională română sĕ potă fi cu atâtŭ mai tare, mai respectată și mai vĕdută.

Totŭ Românulŭ bine sêmțitorŭ trebue sĕ înțelégă, că numai în unire cu frații sĕi și numai décă va servi causei române cu credință și făr' de frică, își va puté împlini datoria sa națională și numai lucrândŭ cu toții astfelŭ, fără de-a mai sta de vorbă măcarŭ cu contrarii noștri, carĭ se vorŭ încerca din nou sĕ ne ademenéscă alegĕtorii, numai așa vomŭ puté sĕ ne așteptămŭ la o fericită deslegare a cestiunei naționalitățilorŭ.

CRONICA POLITICĂ.

— 16 (28) Noemvre.

— Raportul comisiunei delegațiunei austriace asupra bugetului afacerilorŭ străine esplică în modŭ favorabilŭ alocuțiunea Impĕratului și declarațiunile contelui Kalnoky. Elŭ esprimă speranța că resbelulŭ, pe care nimenĭ nu-lŭ vrea, va fi împedecatŭ și adesiunea unanimă la urările Impĕratului de a vedé încetândŭ neliniștile și sarcinile ce resultă din amenințările în contra păcii. Raportulŭ vorbesce cu simpatiă de reînoirea triplei alianțe și de apropierea celorlalte puterĭ de acéstă alianță; apróbă susŭ și tare declarațiunile contelui Kalnoky asupra politicei orientale a Austro-Ungariei, care eschide orĭ ce îndoiélă asupra aceea că este de totŭ desinteresată; aderéză cu desĕvêrșire la omagiile făcute înțelepciunei și activității devotate a Sultanului; esprimă deplina satisfacere în privința relațiunilorŭ amicale cu Turcia; apróbă atitudinea Austro-Ungariei în cestiunea Dardanelelorŭ; constată, că raporturile suntŭ pe deplinŭ satisfăcĕtóre cu România; că suntŭ mai bune cu Sêrbia și că se desvóltă din ce în ce mai multŭ cu Bulgaria. Recunósce nevoia desvoltării forțelorŭ militare ale monarchiei, care se mulțămesce de ceea ce posede și nu aspiră decâtŭ la menținerea și la consolidarea drepturilorŭ internaționale esistente. Raportulŭ finesce printr'ó aprețiare a politicei corecte a contelui Kalnoky; esprimă deplina sa încredere în activitatea sa pentru viitorŭ și îi mulțumesce în modŭ cordialŭ pentru serviciile făcute în cei 10 anĭ trecuțĭ.

— Diarele englezescĭ publică următórea depeșă din Petersburg: „Prin cercurile diplomatice de aicĭ se consideră ca fantastică scirea adesiunei României cătră tripla alianță. Din contră, se vorbesce cu multă insistență de o înțelegere a **României** *cu Englitera.* Numirea lui Sir Drummond-Wolff ca ministru plenipotențiarŭ în Bucurescĭ e privită ca o dorința a Engliterei de a avé în Bucurescĭ o sentinelă (look out) a peninsului balcanice." — La acéstă depeșă „Standard" observă următórele: Informațiunile nóstre ne permitŭ a stărui în esactitatea celorŭ cuprinse aicĭ.

— Circulă sgomotulŭ, că contele **Kalnoky**, ministrulŭ de esterne alŭ Austro-Ungariei 'șĭ va da dimisiunea. Diarele dicŭ, că Kalnoky s'a simțitŭ atinsŭ asupra impresiunei ce a făcutŭ discursurile sale din delegațiunĭ asupra situațiunei internaționale. Se dice, că împĕratulŭ Fraciscŭ Iosifŭ i-a făgăduitŭ ca resplată funcțiunea de mare maestrŭ alŭ ceremoniilorŭ. Pressa din Viena și Budapesta, au desemnatŭ, în urma acestorŭ sgomote, pe ministru comunŭ de finance Kallay, ca ministru de esterne în loculŭ lui Kalnoky. E de notatŭ că Kalnoky

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS".

Noroculŭ și Mintea.

Snóvă.

Noroculŭ sburdalnicŭ și Mintea îngândurată, dice, că strecurândŭ órecând odată la păhare în cutare birtŭ de lângă drumŭ, după ce se cam luară o lécă, își împărțiră nisce vorbe, ce nu se chiar potriviau cinstei lorŭ.

Écă și causa, pentru care își mĕsurară omenia unulŭ altuia cu a cânelui:

Mintea adecă dicea, că unde pune ea groșița, cu darulŭ ei póte s'o întórcă așa și mai așa, că cine o stăpânesce, nesmintitŭ trebue sĕ ajungă la stare și — întru câtŭ starea póte sĕ facă pe óre-cine fericitŭ — la fericire. Asta nu încăpea în rânza Norocului și la rĕndulŭ lui ținea morțișŭ, că sĕ mai fiă minte măcarŭ cu carulŭ, de nu adauge și elŭ din darulŭ lui unŭ grăunte, la nimica se alege și suta, necum groșița.

Sĕ se înțelégă, vedemŭ, nu era modru, că prea stetea departe unulŭ de podina celuilaltŭ, dér Dumnedeu togmĭ tréba cum a fostŭ mai bine, căcĭ trimise pe unŭ cismarŭ sĕracŭ, sĕ-șĭ cerce puterea în dênsulŭ.

Noroculŭ îndata-i mare prinde prilejulŭ cu ambe mânile și îndémnă și pe Minte, sĕ țină cu elŭ.

— „Țină", rĕspunde Mintea, întorcêndu-se cu următórele cuvinte: „omŭ bunŭ și de omeniă, nu sciu cine eștĭ, de unde eștĭ, dér décă Dumnedeu te-a scosŭ în calea nóstră, las' sĕ se arete în tine, care din noi doi are dreptate. Și pentru-că din bĕtrânĭ am învĕțatŭ, că vorba nu face tréba, étă eu îțĭ dau o sută de zlotĭ nepoftindŭ pentru mine nimicŭ altceva, decâtŭ că la anulŭ sĕ te arețĭ în ăstŭ locŭ cu sporulŭ, cu dobênda, ce vei fi avutŭ".

— „Dobânda țiganului, când și-a perdutŭ caprele, a fi aceea", dise Noroculŭ ridêndŭ.

Cu atâta tréba deocamdată era sfîrșită.

Cismarulŭ puse banii la inimă și după-ce a mulțămitŭ cu câte-va cuvinte abia gângăvite ca omulŭ pe care îlŭ bate noroculŭ din senină, cum se dice, se duse acasă. Și Dómne câtŭ mai mergea de veselŭ! De unde nu? O sută de zlotĭ, ei așa, picată numai de susŭ! Câte strungĭ astupă și câtŭ se ajutoră unŭ ómŭ sĕracŭ cu o sută de zlotĭ?

Sĕrmanulŭ, de scia, ce mai sórte avea sĕ ajungă și biata sutŭ! Dér nu; în clipitele acelea elŭ nu putea sĕ cugete la altceva, decâtŭ la viitorulŭ îndestulitŭ, ce și-lŭ va întemeia.

Totŭ cuprinsŭ de acestea cugete, pe înseratŭ ajunse acasă și — pentru-că póte mintea așa i-a slujitŭ — puse comóra în tindă în cenușă până mâne-poimâne, ce vine têrgulŭ, la care socotia se-șĭ cumpere piei, tălpĭ, cuie și ce trebue la meșteșugŭ, apoi o văcuță cu lapte, atare códă de porcŭ și décă mai întrece ceva și căpruță. Incolo elŭ făcuse asta de bună pază, nu cumva cutare sglobeniă de pruncŭ sĕ adurmice cómora și pasă-mi-te s'o trécă în scirea cucului.

Muierei încă nu-i spuse nimica, că dicea: „nu-i bine sĕ scie muierea tóte."

„Astfelŭ bine gătate s'a culcatŭ...

In altă di diminéță, pe când cis narulŭ, întinsŭ în patulu sĕu hodorogitŭ, urma a țese firulŭ frumosului viitorŭ, vine o vecină și cere la muierea lui o coșarcă de cenușă, că-i dă o ulcea de lapte.

— „Bine-i vecină, dise cismărița, dér eu acuma nu am vreme; pasă și-țĭ ia dumita, cenușa-i în tindă".

Vecina își umple coșarca, se duce și fără a mai cerca cu demĕruntulŭ, o golesce în ciubărŭ și dă peste ea cu leșiă ferbinte.

Când s'a luatŭ cismarulŭ pe sémă — băncuța era tótă câlțĭ.

„Mĭ-a fostŭ dată paguba" se

e Ungurŭ, de aceea cu deosebire pressa maghiară se bucură de eventuala venire a lui Kallay la ministerulŭ de esterne.

— Diarulŭ oficiosŭ sêrbescŭ „Odjek“ scrie unŭ articolŭ cu privire la espunerea contelui **Kalnoky** în care ’şĭ arată mulţămirea, că conducĕtorulŭ politicei esterne a monarchiei nóstre a constatatŭ intenţiunile leale şi bune ale cabinetului sêrbescŭ. Apoi ḑice între altele: Dealtmintrelea contele Kalnoky a lăudatŭ multŭ atitudinea Bulgariei, deşi acésta de repeţite-orĭ a vătămatŭ în modŭ flagrantŭ tractatele. Bulgaria nu a dărâmatŭ fortăreţele de pe ţĕrmulŭ Dunărei, a făcutŭ alegerea de principe în contra tratatelorŭ şi în contraḑicere cu tratatele şi-au însuşitŭ o provinciă otomana. Deórece Kalnoky şi a esprimatŭ îngrijirea despre unŭ conflictŭ cu tratatatele din partea Sêrbiei, deşi nu esista nicĭ unŭ faptŭ despre acésta, din contră pe Bulgaria a au lăudatŭ fórte tare, deşi acésta s’a făcutŭ vinovată de *călcarea tratatelorŭ*, aicĭ se póte ḑice, că nu s’a mĕsuratŭ cu mesura egală, că *fidelitatea tratatelorŭ nu e cerută în modŭ principiarŭ şi dela toţĭ*, ér lauda esprimată faţă de Bulgaria póte însémnă ca şi o îmbărbătare la o asemenea nerespectare a tratatelorŭ.

— Organulŭ Cehilorŭ tinerĭ „*Narodni List*“ vorbindŭ despre **tendenţele Rusiei** faţă de **Austro-Ungaria**, dice următórele: „Foile rusescĭ asigură, că Austro-Ungaria nu va fi atacată nicĭ când din partea Rusiei. Fiă-care scie, că Rusia n’are nisuinţa de a se încăiera cu Austro-Ungaria. Décă guvernulŭ rusescŭ ia mĕsurĭ de apărare la graniţă, acésta se esplică din politică urmată de cabinetulŭ din Viena la 1879 (alianţa cu Germania) şi de pe timpulŭ întrării principelui de Coburg în Bulgaria. Diplomaţia Austro-Ungară nu ascunse, că alianţa triplă e îndreptată în contra intereselorŭ rusescĭ şi în contra demnităţii Rusiei. Deputatulŭ Lueger (din parlamentulŭ austriacŭ) când a declaratŭ, că naţiunile austriace nu voescŭ se aibă rĕsboiu cu Rusia, vorbit’a şi în numele Maghiarilor, Polonilorŭ şi Germanilorŭ? Nu se póte tăgădui, că politica Austro-Ungariei aţiţă pe fiă-care Rusŭ, dér la unŭ rĕsboiu nu se gândesce aicĭ nimenĭ, deşi vede fiăcare că politica acésta póte nasce încurcăturĭ. Periculósă ar fi numai continuarea politicei în Balcanĭ, în care tocmai Rusia a doveditŭ o mare iubire de pace şi patienţă.“

— Impĕratulŭ Germaniei primindŭ în 24 Noemvre **jurămêntulŭ recruţilorŭ**, a ţinutŭ o vorbire, în care a accentuatŭ luptele posibile interne, şi cu deosebire pericolele din capitală. Apoi ḑise între altele: „Voi deocamdată ve-ţĭ avé ocasiunea se vĕ arătaţĭ numai în pace curajulŭ şi vitejia vóstră.“ Diarulŭ „Vossische Ztg“ rectifică în următorulŭ modŭ cŭvintele împĕratulni: „Voi, aşa sperŭ, că ve-ţĭ avé numai în timpŭ de pace ocasiune de a dovedì curajulŭ şi vitejia vóstră; póte vĕ stau înainte *serióse lupte interne.*“

Congresulŭ de pace.

Dilele acestea s’a încheiatŭ congresulŭ de pace dela Roma, la care, printrĕ numĕroşii bărbaţĭ politicĭ din diferitele state, au luatŭ parte şi unŭ însemnatŭ numĕrŭ de senatorĭ şi deputaţĭ românĭ de dincolo de Carpaţĭ.

Congresulŭ acesta a fostŭ de mare însemnătate şi pentru noi Românii asupriţĭ, deórece în elŭ s’au ridicatŭ vocĭ puternice pentru libertatea popórelorŭ asuprite.

Foile spunŭ, că unŭ conflictŭ s’a iscatŭ la acestŭ congresŭ între deputaţiĭ de rassă latină de-o parte şi între deputaţii germanĭ şi maghiarĭ, de altă parte. Ansă la acestŭ conflictŭ se ḑice, că a dat’o mai cu sémă o propunere a deputatului radicalŭ italianŭ Imbriani, care ceruse, ca membrii congresului sĕ se oblige a lucra pentru unitatea naţională a tuturorŭ popórelorŭ. Nemţii şi Ungurii s’au ridicatŭ în contra acestei propunerĭ, care nicĭ nu s’a admisŭ la desbatere. Se ḑice, că în foculŭ discusiunei, Menotti Garibaldi l’ar fi apostrofatŭ aspru pe deputatulŭ ungrŭ Pulszky, ḑicêndu-i între altele, că Ungurii nu suntŭ vrednicĭ de simpatia Italienilorŭ, deórece „asuprescŭ fără nicĭ o cruţare trei milióne de fraţĭ ai lorŭ.“ Cea mai interesantăşi importantă pentru noi a fostŭ fără îndoiélă propunerea ce a făcut’o d-lŭ deputatŭ românŭ *Fleva*. D-sa presentà adecă congresului propunerea următóre;

„Congresulŭ e de părere, că în statele compuse din diferite naţionalităţĭ şi pe câtă vreme aceste naţionalităţĭ nu vorŭ dispune într’altŭ chipŭ de ele însele, guvernele vorŭ ajuta, pentru ca sĕ se asigure pacea interióră, décă — la esemplulŭ Elveţiei — ele vorŭ respecta caracterulŭ etnograficŭ şi desvoltarea acestorŭ naţionalităţĭ, după legile libertăţii şi ale justiţiei“.

Congresulŭ a şi primitŭ acéstă propunere, pentru care popórele asuprite, şi în specialŭ noi Românii de dincóce de Carpaţĭ, datorimŭ recunoscinţă d-lui deputatŭ Fleva, care prin acea propunere a pledatŭ pentru libertatea nóstră şi a popórelorŭ asuprite — uniculŭ mijlocŭ practicŭ pentru asigurarea păcii între statele poliglote, cum este şi statulŭ nostru.

Ni-se umple inima de bucuriă când vedemŭ, că într’o întrunire ca şi acésta, compusă din representanţii tuturorŭ parlamentelorŭ din lume, se discută cu atâta interesŭ şi bunăvoinţă asupra sorţii nóstre. Fiă, ca nobilele tendinţe spre libertate, spre cultură şi civilisaţiune adevĕrată, ce s’au manifestatŭ în acestŭ congresŭ, sĕ prindă totŭ mai adêncĭ rădĕcinĭ, căcĭ atuncĭ va rĕsări sórele dreptăţii şi pentru popórele asuprite.

SCIRILE DILEI.

— 16 (28) Noemvre.

Cehii şi Românii Foile boeme din Praga, precum „Narodni Listy“ ş. a. au adusŭ estrase din articolulŭ „Gazetei Transilvaniei“ întitulatŭ „Despotismŭ la culme“ şi publicatŭ în Nr. 238 dela 8 Novembre st. n. Diarulŭ „Politik“, care apare în limba germană, a reprodusŭ la locŭ de frunte întregŭ articolulŭ, ḑicêndŭ, că ilustréză viu situaţiunea Românilorŭ din Ungaria şi Transilvania.

***

Mâne, Duminecă, va sosi în Broşovŭ ministrulŭ de agricultură conte Bethlen şi secretarulŭ de statŭ din ministeriulŭ de comunicaţiune Bela Lukacs. Saşii şi Ungurii îĭ vorŭ primi cu mare alaiu; Românii însĕ nu vorŭ lua parte la aceste manifestaţiunĭ.

***

Cancelarulŭ imperialŭ germanŭ, generalulŭ de *Caprivi*, după cum anunţă mai multe foi din Berlinŭ, îşĭ va da dimisiunea.

***

Unŭ învĕţătorŭ bravŭ. Din Sĕlagiu primimŭ frumóse laude la adresa învĕţătorului *Vasiliu Ghiţiu* din Gardanĭ, cerculŭ Sĕlagiului. De când funcţionéză acestŭ învĕţătorŭ în comuna Gardanĭ, ni-se scrie, că a lucratŭ multŭ pentru binele poporului; pentru buna regulă şi pentru esamenele cu succesŭ ale şcolarilorŭ de sub mâna d-sale a fostŭ distinsŭ din partea protopopului printr’o laudă deosebită; şcóla de pomăritŭ a a adus’o în bună ordine, altuindŭ chiar şi numai în primăvéra acestui anŭ peste 700 ultoiu nobilĭ; d-sa de-altmintrelea a şi fostŭ premiatŭ din partea preoţilorŭ tractualĭ pentru progresele făcute în pomăritŭ. D-lŭ Ghiţiu a contribuitŭ multŭ şi la înfiinţarea unei societăţĭ de temperanţă în Gardanĭ, în contra beuturilorŭ spirtuóse; d-sa se mai pricepe şi la lucrulŭ de mâne, scie împleti escelente coşercĭ de nuele colorate, coşniţe de stupŭ de sistemulŭ celŭ mai noi, bastóne poleite etc. Unŭ învĕţătorŭ atâtŭ de bravŭ şi destoinicŭ merită cu dreptŭ cuvêntŭ sĕ fiă stimatŭ şi iubitŭ din partea poporului.

***

Darŭ pentru biserică. D-lŭ *Constantinŭ Lazarŭ*, advocatŭ în Recaşŭ a dăruitŭ pentru biserica română gr. or. din Budinţŭ în comitatulŭ Timişului, suma de 50 fl. In numele comitetului parochialŭ din acea comună, d-lŭ parochŭ Dimitrie Popoviciu esprimă pe acéstă cale sinceră mulţămită marinimosului dăruitorŭ.

***

Cutremurulŭ de pămêntŭ din Japonia. Din San-Francisco au sositŭ date positive despre gróznicŭlŭ cutremurŭ de pămêntŭ din Japonia, care a ţinutŭ 9 ḑile; dela 28 Octomvre pănă la 5 Noemvre n. Acesta a fostŭ celŭ mai pustiitorŭ dintre tóte cutremurile întêmplate dela 1855 încóce. In provinciile Aichi şi Gifu au fostŭ răniţĭ 18,000 şi au muritŭ 7500 de ómenĭ, 48,000 de case s’au dĕrimatŭ şi 2000 de locuitorĭ au rĕmasŭ fără acoperemêntŭ. Tóte casele oraşului Gifu, ce avea 11000 de locuitorĭ, s’au dĕrimatŭ. Intre ruine s’au iscatŭ şi focŭ şi în urma acésta mai multe sute de ómenĭ au arsŭ. Cu totulŭ s’au putută numera 6600 de sguduiturĭ.

***

Musica regimentului de infanteriă Nr. 82, va da mâne séra la 8 óre unŭ concertŭ în sala hotelului Centralŭ Nr. 1.

***

Influenţa bântue tare prin Berlinŭ. In luna acésta s’au înbolnăvitŭ de influenţă 40,000 de persóne. Asemenea bântue acéstă bólă şi prin ţinutulŭ din jurulŭ Londrei.

***

Orcanŭ gróznicŭ. Din New-York se telegrafiéză: Unŭ orcanŭ împreunatŭ cu torenţe de ploi a bântuitŭ dealungulŭ Oceanului atlanticŭ, şi cu deosebire între Baltimore şi Washington. Orĭ ce comunicaţiune cu aceste douĕ oraşe e întreruptă. O depeşă de mai tarḑiu anunţă că paguba în Washington se urcă la mai multe milióne.

***

Preţulŭ cărnii în mai multe oraşe din Ardralŭ. In Cluşiu unŭ chilogramŭ de carne cu 50 cr., în Braşovŭ 48 cr., în Sibiiu 52 cr., în Ciuc-Sereda 32 cr., în Deva 44 cr., în Elisabetopole 48 cr., în Alba-Iulia 35 cr., Mureşŭ-Oşorheiu 48 cr., Ajudŭ 44 cr., Sighişora 48 cr., Turda 44 cr., Sz. St. Giorgiu 44 cr., Gherla 44 cr., Mediaşŭ 48 cr., Giurgeu 40 cr. Decĭ cea mai scumpă carne e în Sibiiu.

Necrologŭ.

— **Virgiliu Brênduşianu**, rigorosant în drepturĭ, candidat de advocat şi subcomandantŭ de pompierĭ în Blaşiu, după suferinţe grele de 10 ḑile (aprindere de peliţă de crerĭ urmată din durere de urechiă) a rĕposat la 27 Noemvre n. c. în etate de 27 de anĭ. Prin mórtea acestui tînĕrŭ bravŭ şi de bună speranţă, au suferitŭ o grea lovitură meritoşii sĕi părinţĭ, d-lŭ *Dr. Iacobŭ Brênduşianu*, advocat în Blaşiu,

---

mângăià sĕrmanulŭ şi urmà sĕ-şĭ védă de meşteşugŭ cum Dumneḑeu sântulŭ i-a ajutatŭ. Lucra şi cârpoja, sirguia şi cerca tóte, ca sĕ mai alunge cea sĕrăciă dela uşă. Insĕ anulŭ acesta nu a fostŭ a lui de felŭ. Pare-ţĭ, că s’a juruitŭ, sĕ-lŭ aducă la sapă de lemnŭ, aşa-i mergea lucru de-a’ndóselea. Şi décă nicĭ înainte nu i-se arăta bine, acuma-i mergea chiar rĕŭ, că dela o vreme nu căpăta nicĭ lucru.

Astfelŭ petrecuse totŭ anulŭ: din carŭ în căruţă şi din căruţă pe josŭ — s’ar puté ḑice, şi totŭ astfelŭ îlŭ cuprinse ḑiua în care trebuia sĕ se arete înaintea necunoscutului sĕŭ binefăcĕtorŭ: din sĕracŭ, ce a fostŭ — calicŭ.

Noroculŭ şi Mintea îlŭ aşteptau şi cum îlŭ vĕdŭ, ḑice Noroculŭ: „Nu ţĭ-am spusŭ înainte, ce a fi în capĕtŭ fĕrtate? Eată pe care l’ai fericitŭ vine mai amărîtŭ, de cum a fostŭ“.

Intre acestea cismarulŭ ajunse la ei şi-şĭ povestì păţania, cum a umblatŭ cu banii.

— „Aşa veḑĭ!, ḑice Noroculŭ, fĕrtatulŭ meu ţi-a datŭ o sută de zloţĭ şi nu te-ai apucatŭ la nimică. Dela mine ar fi celŭ puţinŭ o nesocotinţă sĕ-ţĭ dau şi eu atâta. Eu déră nu-ţĭ dau mai multŭ, decâtŭ numai patru crucerĭ, însĕ nicĭ aceştia în cinste, ci cu acea legătură, că după aceştia pe de acuma într’unŭ anŭ nesmintitŭ sĕ întorcĭ suta ortacului meu şi tu sĕ te facĭ gazdă cum nicĭ neamŭ de neamulŭ tĕu nu a fostŭ“.

Cismarulŭ pune cei patru crucerĭ în buzunarŭ şi se luà cătră casă, uitându-se din vreme în vreme la ponositulŭ ălŭ de bănuţŭ şi totŭ socotindŭ ce amarulŭ lui sĕ scie începe cu elŭ. Când trecù pe lângă o crâşmă, atâta numa, că nu-lŭ lăsase la jidovŭ de nĕcăjitŭ şi ruşinatŭ, ce se simţia.

In urmă ajunse acasă şi cum ajunse, se trântì în patŭ.

Diua următóre era ḑi de tĕrgŭ şi pentru-că de fóme nu putea să móră, éră la casă nu era nicĭ bucata orbului, trimise pe muiere, sĕ cumpere ceva de mâncare pe cei patru crucerĭ.

Cismăriţa merge în piaţă, umblă între pite, umblă între carne; ce putea sĕ capete de patru crucerĭ? In urmă dă între pescĭ şi află unŭ pesce mai stătutŭ, pe care abia-lŭ póte scóte cu — botŭ patru crucerĭ.

Ecă comóra! de-acù fă-te drace gazdă! Dér bine; şĭ-orŭ întinde celŭ puţinŭ, de nu ḑilele, — chinurile.

Duce déră pescele acasă şi... ce sĕ veḑĭ. . când îlŭ desface află în elŭ o pétră, câtŭ ar fi unŭ ou de cióră şi acea aşa sclipia, că nu le trebuia lumină câtŭ era nóptea.

Unŭ păzitorŭ de nópte, care păzia în acea uliţă, vede lumina asta mare în casa cismarului, o vede astăḑĭ, o vede mâne şi nu-şĭ putea face socotéla, ce luminaţiă sĕ mai fiă aceea şi ce póte sĕ lucre cismarulŭ cu nopţile întregĭ — elŭ, care până acolo putea sĕ dórmă cu sĕptĕmânile de grijea lucrului?

Odată îlŭ duce slăbiciunea mai apróре de feréstră şi vede pétra în mijloculŭ mesei vĕrsândŭ o lumină, ce te orbia.

Diminéţa lucrulŭ celŭ d’ântâi i-a fostŭ, că a făcutŭ de scire căpitanului, ce minune de pétră are cismarulŭ celŭ sĕracŭ şi cum aceea luminéză ca unŭ sóre.

Căpitanulŭ îndată cuprinse, cât póte sĕ preţuéscă o nestimată ca aceea şi chemà pe cismarŭ la sine.

— „Te-am chiămatŭ, bădică“, ḑise căpitanulŭ după-ce a venitŭ, „ca sĕ te întrebŭ: de unde ai pétra aceea şi câtŭ sĕ-ţĭ dau pe ea?“

— „D’apoi, domnule căpitanŭ, cinstea dumitale, pétra a aflat’o muierea asta într’unŭ pesce, pe care îlŭ luà pe cei din urmă patru crucerĭ, ce i-am avutŭ la casă şi ḑĕu nu mĭ-ar fi tare de vêndutŭ,

şi stimabila-i soţiă *Cleopatra* n. *Munteanu.* Acestora precum şi întregei familii le adresămŭ sincerile nóstre condolenţe.

Iosifŭ Stanescu, notarŭ în comuna Bârsa, a rĕposatŭ la 5 (17) Noemvre în etate de 49 de anĭ. Ni-se scrie, că rĕposatulŭ a făcutŭ în viéţă multŭ bine pentru némulŭ sĕu românescŭ. La stăruinţa lui s'a înfiinţatŭ în Bârsa o frumósă şcólă românéscă cu două clase; de asemenea s'a ridicatŭ la stăruinţa lui o şcólă nouă în Voivodenĭ. Elŭ a contribuitŭ şi la reînoirea şi înfrumseţarea bisericilorŭ din Aldescĭ şi din Voivodenĭ. Prin astfelŭ de fapte, elŭ şi-a câştigatŭ iubirea poporului, care-lŭ va pomeni totdéuna cu dragoste şi cu pietate. Immormêntarea s'a făcutŭ prin protopresbiterulŭ Butenilorŭ, Constantinŭ Gurbanu, însoţitŭ de 4 preoţĭ. Pe rĕposatulŭ ilŭ deplânge întristata-i soţiă Paulina, nepoţii, nepótele, rudeniile şi întregŭ poporulŭ din cerculŭ notarialŭ alŭ Bârsei.

— **Ana Budescu** n. **Mile,** soţia d-lui parochŭ Vasiliu Budescu din Ciulecĭ, a rĕposatŭ la 24 Octomvre a. c. în etate de 42 de anĭ. O deplânge nemângăiatulŭ soţŭ cu unŭ fiiu şi cincĭ fiice ale sale; Susana Mile ca mamă, Colomanŭ Tiszai, inginerŭ la calea ferată în Aradŭ ca frate şi alte nenumĕróse rudenii.

Dumnedeu sĕ-i odihnéscă în pace!

SCIRĬ TELEGRAFICE.

Bucurescĭ, 27 Noemvre. Corpurile legiuitóre s'au deschisŭ cu ceremonialulŭ obicĭnuitŭ. In mesagiulŭ sĕu, Regele Carolŭ asigură, că relaţiunile României cu tóte puterile suntŭ dintre cele mai bune. Pacea e asigurată şi politica guvernului românŭ nu urmăresce, decâtŭ susţinerea ei. Finanţele statului suntŭ în condiţiile cele mai satisfăcĕtóre, bugetulŭ anului lasă unŭ escedentŭ îmbucurătorŭ. Mesagiulŭ anunţă unŭ şirŭ de reforme din cele mai însemnate în toţĭ ramii administraţiunii publice; mai anunţă îmbunĕtăţirea sorţii clerului mirénŭ şi alte însemnate îmbunĕtăţirĭ pe tĕrêmulŭ instrucţiunei publice.

Ajutorarea învĕţăceilorŭ sĕracĭ din Braşovŭ.

Dumineca trecută a fostŭ o di de bucuriă pentru învĕţăceii sĕracĭ românĭ aplicaţĭ la diferite măestrii în Braşovŭ. ... meseriasilorŭ românĭ cu memoria fericitului fundatorŭ *Mihailŭ Stroescu*, precum în anii trecuţĭ, aşa şi acum, a serbatŭ aniversarea numelui sĕu, printr'unŭ parastasŭ, ce s'a oficiatŭ în amintirea lui în diminéţa acelei dile, ér după amédŭ s'au împărţitŭ din fondaţiunea acestui generosŭ donatorŭ, haine între învĕţăceii românĭ dela meserii.

In anii trecuţĭ se împărţiau aceste ajutóre obicinuitŭ în ajunulŭ sĕrbătórelorŭ Nascerii Domnului, de astă-dată însĕ Comitetulŭ Asociaţiunei a credutŭ sĕ împartă ajutórele acestea cu prilejulŭ celebrării parastasului, la Archanghelii Mihailŭ şi Gavrilŭ, diua numelui generosului donatorŭ.

Inainte de a se procede la împărţirea haineIorŭ, în fiinţa de faţă a comitetului Asociaţiunei şi a publicului asistentŭ, preşedintele Asociaţiunei, d-lŭ *N. Petra-Petrescu*, a rostitŭ unŭ discursŭ binesimţitŭ, de următorulŭ cuprinsŭ:

Nicĭ una dintre virtuţile creştinesçĭ nu este atâtŭ de nobilă, atâtŭ de mărĕţă, atâtŭ de plăcută lui Dumnedeu, cum este ajutorarea celorŭ lipsiţĭ. Insu-şĭ Mântuitorulŭ a disŭ: cela-ce face bine unora din aceştia, mie mi-lŭ face.

Astădĭ iubiţii mei băeţĭ, vedemŭ, simţimŭ chiar, bunătăţile acestei virtuţĭ înalte, bunătăţĭ, pe carĭ limba omenéscă nu este în stare sĕ le mărturiséscă, şi pe carĭ numai aceia le potŭ înţelege, carĭ înşi-şĭ sĕ facŭ părtaşĭ la ele.

Voi iubiţilorŭ, carĭ umblaţĭ cu capulŭ golŭ, desbrăcaţĭ, desculţĭ, voi, carĭ diua de astădĭ a-ţĭ aşteptat'o ca diua Pascilorŭ, voi de sigurŭ cuprindeţĭ măreţia acestei virtuţĭ creştinescĭ. Dér, pe lângă ajutórele, carĭ le primiţĭ astădĭ în haine, câte lipsurĭ nu mai aveţĭ în decursulŭ anului? Banii de şcólă trebuescŭ plătiţĭ, spălatulŭ rufelorŭ trebue plătitŭ, medicina în casurĭ de bólă trebuesce plătită; tóte acestea de unde s'ar puté acoperi, décă Provedinţa dumnedeéscă nu nĭ-ar fi trimisŭ doi îngerĭ protegiătorĭ în persónele prea generoşilorŭ donatorĭ *Mihailŭ şi Elisa Stroescu?*

Aceste inimĭ nobile, Românĭ adevĕraţĭ, deşi departe de ţéra nóstră, din Basarabia, înţelegêndŭ din rostulŭ prea demnului întemeiătorŭ alŭ societăţii nóstre, astădĭ preşedinte de onóre, înţelegêndŭ neajunsurile, cu carĭ luptă societatea nóstră, greutăţile, carĭ le întimpinămŭ, şi carĭ pe di ce merge suntŭ totŭ mai marĭ, au întemeiatŭ încă la a. 1886 acea fundaţiune însemnată, pe care noi amŭ numit'o: „Fundaţiunea generoşilorŭ Mihailŭ şi Elisa Stroescu."

Écă, iubiţilorŭ, aceştia suntŭ marii vostri binefăcĕtorĭ, aceştia suntŭ îngerii voştri ocrotitorĭ, ale cărorŭ nume în vecĭ vorŭ rĕmâné neşterse din inimele Românilorŭ bine-simţitorĭ. Pentru-că ajutorulŭ, care vi-l'au datŭ vouĕ, este datŭ întregului nostru neamŭ. Acésta bine sĕ v'o însemnaţĭ, dragii mei, marii binefăcĕtorĭ, când s'au hotărîtŭ sĕ înfiinţeze acéstă fundaţiă, au întemeiat'o, ca prin ea sĕ înainteze prea iubita nóstră naţiă românéscă. Faceţi-vĕ dér vrednicĭ de aceştia, staţĭ de lucru, munciţĭ neîncetatŭ, desĕvêrşiţi-vĕ în meseriile vóstre, ridicaţi-vĕ fruntea şi ţineţĭ strânsŭ la neamulŭ vostru pentru că copilulŭ care nu vrea sĕ cunóscă pe tatălŭ sĕu şi pe mamă-sa, carĭ i-au datŭ viéţă, urgisitŭ şi despreţuitŭ este de tótă lumea. Voi, totdéuna şi orĭ unde, orĭ în ce împrejurărĭ prin muncă cinstită, prin hărnicia vóstră, siliţi-vĕ sĕ ridicaţĭ vada şi numele neamului nostru românescŭ.

Unulŭ dintre aceştĭ marĭ binefăcĕtorĭ ai voştri, suntŭ aprópe doi anĭ, a fostŭ chiămatŭ de Tatălŭ celŭ cerescŭ, ca sĕ-şĭ ia rĕsplata faptelorŭ sale celorŭ bune. Pentru pia memoriă a onomasticei lui, care este în diua sfinţilorŭ Arhanghelĭ, s'au slujitŭ astădĭ părăstasulŭ în sf. biserică.

Voi, luândŭ în primire darurile de astădĭ, diceţĭ în inimele vóstre: Dumnedeu sĕ-lŭ odihnéscă în pace, ér pentru nobila Dómnă Elisă Stroescu adăugaţĭ rugăciunea fierbinte, ca Atotputerniculŭ sĕ-i lungéscă firulŭ vieţii până la adâncĭ bĕtrâneţe, ca vĕdêndŭ înaintarea neamului nostru, sĕ se pótă bucura de ródele mănóse ale jertfei sale marinimóse.

După acestea s'a procedatŭ la împărţirea îmbrăcămintelorŭ. In faţa învĕţăceilorŭ, aprópe în numĕrŭ de 200, pe păretele din frontŭ, erau atêrnate tablourile generoşilorŭ donatorĭ Mihailŭ şi Elisa Stroescu.

Durere însĕ, că Asociaţiunea nicĭ acum nu s'a pututŭ afla în plăcuta posiţiă de a mângăia pe toţĭ cei lipsiţĭ, căcĭ din banii preliminaţĭ în acestŭ scopŭ s'au pututŭ împărtăşi cu unumite îmbrăcăminte, abia 77 de inşĭ ér restulŭ de peste 100 au rĕmasŭ sĕrmanii neajutoraţĭ.

Sĕ sperămŭ însĕ, că publiculŭ nostru va purta în viitorŭ mai mare interesŭ faţă cu aceştĭ mititei, chiămaţĭ a forma şi a representa odată clasa mijlociă a poporului românŭ, şi-i va da Asociaţiunei posibilitatea, de-a sterge în viitorŭ mai multe lacrimĭ din ochii celorŭ lipsiţĭ. X. X.

Emanciparea ţĕranilorŭ.

Din discursulŭ lui *M. Kogălniceanu* rostitŭ la jubileulŭ Academiei Române.

Vinŭ acum la ultima şi marea reformă operată de generaţiunea mea: Desfiinţarea clăcei, emanciparea braţelorŭ şi deplina împroprietărire a ţĕranilorŭ pe pĕmênturile muncite de ei.

A face istoriculŭ cestiunei rurale în ţĕrile române este a scrie însăşĭ istoria a treĭ secule de împilărĭ făcute poporului românŭ. Tomurĭ întregĭ ar trebui spre a arăta, cum d-nii Românĭ veniţĭ din Maremurăşŭ şi din Făgăraşŭ spre a funda Statele Române, Moldova şi Muntenia, au găsitŭ aceste ţĕrĭ nu pustiurĭ, ci locuite de populaţiunĭ sdravene, maş... libere; cum acestia în cursulŭ veacurilorŭ şi sub d-nii cei mai valoroşĭ, dreptŭ rĕsplată a lungilorŭ lupte ce au susţinutŭ pentru apĕrarea şi mărirea marei moşii, Patria, au fostŭ prefăcuţĭ în robĭ, lipiţĭ pĕmêntului sub nume de *rumânĭ.* Ca ţĕranĭ blândĭ şi răbdătorĭ aceştia, au răbdatŭ munca şi iobăgia, dér pururea, la ivirea orĭ-cărei inimĭ de Domnŭ mai bune, necontenitŭ au speratŭ şi au cerutŭ dreptate.

Eruditulŭ nostru colegŭ, bunulŭ meu amicŭ Alexandru Papadopolŭ-Calimach, a descrisŭ două dile din istoria secolului din urmă, carĭ în bolta négră a tiraniei şi a crudimei, strălucescŭ ca singure două stele, ca singure două puncte luminóse, — dilele din 3 Augustŭ 1746 şi 6 Aprilie 1749 când în Bucurescĭ şi în Iaşĭ, sub unŭ domnŭ fanariotŭ, adunările cu soborulŭ au desfiinţatŭ *rumânia* şi *vecinătatea.*

Desrobirea de *jure* a ţĕranilorŭ românĭ s'a proclamatŭ prin aceste două acte memorabile. Insĕ *rumânii* şi *vecinii* au continuatŭ de a mai fi priviţĭ ca Ţiganii, de a mai fi vênduţĭ ca Ţiganii, tatălŭ la unulŭ, mama la altulŭ, fiulŭ la alŭ treilea, fiica la alŭ patrălea cumpărătorŭ; dér ţĕranii, deşi decretaţĭ slobodĭ, totŭ au rĕmasŭ lipiţĭ pĕmêntului, continuândŭ a munci totŭ anulŭ fără milă şi cruţare moşiile boereşcĭ şi mănăstireşcĭ.

In totŭ secolulŭ alŭ XVIII-lea Statulŭ, luândŭ în privire că numai ţĕrănimea plătia dărĭ, că numai ţĕrănimea purta tóte sarcinile publice; vĕdêndŭ sărăcia şi apoi chiar fugirea peste hotare a populaţiunei rurale, se încércă a regula acéstă muncă, a pune capetŭ nesaţului proprietarilorŭ de moşii.

O literatură întrégă forméză urbariile, ponturile şi aşedămênturile pentru determinarea muncei, dér vre-o prefacere mare nu se opera, cu tótă protecţiunea Domnilorŭ şi îngrijirea visternicilorŭ de a îmbunătăţii sórtea materiei imposabile, singura care era chemată a umplea lada visteriei. Forţa lucrurilorŭ era mai puternică decâtŭ chiarŭ legiuirile domneşcĭ.

Ţĕranulŭ era singurulŭ factorŭ, singurulŭ venitŭ alŭ boerului: şi nu trebue sĕ ne mirămŭ de acésta, décă chiar după promulgarea art. 46 din Convenţiunea dela Paris, care rostea că se va proceda fără întârdiere la revisiunea legei care reguléză relaţiile dintre proprietarii de moşii şi cultivatorii de pĕmêntŭ, în vedere de a îmbunătăţii sórtea acestorŭ din urmă, — în anulŭ 1862, în plinŭ parlamentŭ, întâiulŭ primŭ-ministru alŭ României Unite proclamă tristulŭ şi durerosulŭ adevĕrŭ că braţele ţĕranului constitueau capitalulŭ proprietarilorŭ.

Ce reformă, ce ușurare se putea face când Domnii aveau dinaintea lorŭ pilda morții silnice a bĕtrânului Grigore Ghica Moldoveanulŭ, cădutŭ victimă, nu atâtŭ a protestului sĕu patrioticŭ contra luărei Bucovinei, cât a plângerilorŭ și intrigilorŭ boerilorŭ cătră Pórtă, pentru că Domnulŭ patriotŭ ușurase condițiunea muncitorilorŭ de pămêntŭ, regulândŭ și mărginindŭ munca lorŭ la 12 ḑile în cursulŭ unui anŭ.

Imĭ este cu neputință de a mĕ întinde asupra cestiunei rurale în trecutŭ; voiu atinge numai faptele petrecute în timpurile generațiunei mele, acele fapte, la carĭ am asistatŭ sĕu ca spectatorŭ sĕu ca împreună făptuitorŭ.

Ideile de emanciparea țĕranilorŭ românĭ nu le-am avutŭ numai eu, culese în timpulŭ vieței mele de studentŭ la Universitatea din Berlinŭ; le-au avutŭ toțĭ junii mei contimporanĭ, fiă că ei s'au nutritŭ de civilisațiunea franceză. Toțĭ cățĭ ne-am întorsŭ în țĕră din scolile străine, ne-amŭ datŭ de misiune: desrobirea țĕranilorŭ de lanțurile iobăgiei, a pontului și a clăcei; constituirea proprietății marĭ și micĭ ca proprietate liberă și absolută, ca proprietatea occidentală. De aceea orĭ când în țĕră sĕu în străinătate junimea română, în adunările sale, a fostŭ chiămată a se rosti despre reformele carĭ trebuiau a se introduce în România, întêia reformă, care primi pe tóte celelalte, era emanciparea țĕranilorŭ.

La 1840 tinerii Românĭ din Parisŭ ținură o întrunire în care Costache Negri proclamă necesitatea împroprietăririi țĕranilorŭ, ca o reformă de care atêrnă însușĭ viitorulŭ Statului Românŭ. In 1846 Nicolae Bălcescu a publicatŭ în „Magazinulŭ istoricŭ“ lucrarea sa asupra stărei sociale a muncitorului plugarŭ în Statele Române, în căre fiă-care frasă este unŭ strigătŭ la cerŭ în favórea nenorociților asuprițĭ. Astăḑĭ încă acéstă lucrare este pledoarulŭ celŭ mai elocuentŭ și celŭ mai veridicŭ în favórea marei reforme, care de-abia s'a pututŭ sĕvêrși în 1846. Cuvintele lui Bălcescu în curêndŭ aveau sĕ pună cestiunea la ordinea ḑilei. Tóte spiritele luminate, tóte inimile fierbinți își însușiră soluțiunea cestiunei ca unŭ țelŭ nobilŭ alŭ activității vieței lorŭ.

Doi anĭ în urmă, în 1848, revoluțiunea din Bucuresci, prin proclamația sa, adresă următórele frumóse cuvinte în favórea țĕrănimei române:

„Poporulŭ română împarte dreptatea de-o potrivă la toțĭ, și dreptatea o dă pentru toțĭ și mai vîrtosŭ pentru cei sĕracĭ. Săracii, sătenii, plugarii, hrănitorii orașelorŭ, fii patriei cei adevĕrațĭ, ce au fostŭ defăimațĭ atâtŭ îndelungŭ cu numele gloriosŭ de „Românŭ“, ce au purtatŭ tóte greutățile țĕrei prin munca lorŭ de atâtea veacurĭ, au lucratŭ moșiile și le-au îmbunătățitŭ, au hrănitŭ pe strămoșii proprietarilorŭ, pe moșii lorŭ, pe părinții lorŭ, pe acești proprietarĭ înșișĭ, și au dreptŭ înaintea generosității proprietarilorŭ, înaintea dreptății patriei, — își cerŭ o părticică de pămêntŭ îndestulă pentru hrana familiei și vitelorŭ sale, părticică rĕscumpĕrată de atâtea vécurĭ cu sudorile lorŭ. Ei o cerŭ și patria le-o dă, și Patria, érĕ ca o mamă bună și dreptă, va despăgubi pe fiă-care proprietarŭ de mica părticică ce o va da sĕracului ce nu are pămêntulŭ sĕu, după strigarea dreptății, după glasulŭ Evangheliei, după inima cea frumósă a Românilorŭ, în care au aflatŭ parte străinii în totdéuna necum frații lorŭ, hrănitorii lorŭ, tăria lorŭ cea adevĕrată. Claca dér și acea infamă iobăgiă se desființéză; lucrarea la lucrulŭ drumurilorŭ se desființéză; sătênul fără pămêntŭ sĕ face proprietarŭ și tăriă neînvinsă celorŭ mai avuțĭ în folosulŭ tuturorŭ și în paguba nimenui; visteria va despăgubi pe toțĭ!“

In Moldova junimea refugiată la Cernăuțĭ formula și ea programulŭ sĕu politicŭ, economicŭ și socialŭ sub titlulŭ de „Dorințele partidului naționalŭ din Moldova“. Redacțiunea mĭ-a fostŭ încredințată mie, carele am și publicatŭ acestŭ actŭ într'o broșură tipărită în Cernăuțĭ. Étă punctulŭ privitorŭ la cestiunea țĕrănéscă cum sĕ ḑicea pe atuncĭ:

„Art. V. A se oborî boeresculŭ și a se face proprietarĭ pe toțĭ gospodarii sătenĭ, dându-se însĕ o dréptă despăgubire vechilorŭ stăpânĭ ai pămêntului; acéstă despăgubire și modulŭ ei se vorŭ hotărĭ de cea întêia obștéscă adunare.....“ Pe urmă urméză, după acestŭ punctŭ, o lungă expunere a motivelorŭ legale și ale necesităților economice, carĭ reclamau acéstă reformă. Acéstă reformă a rĕmasŭ numai ca o profesiune de credință a viitorului pentru partidulŭ naționalŭ; realisarea reformei a fostŭ însĕ statornicŭ urmărită de propuitorii ei în tóte ocasiunile și în cursŭ de 16 anĭ, până la 1864.

Nu a fostŭ totŭ așa în Țéra Românéscă.

Indată după proclamarea guvernului provisorŭ s'a orînduitŭ o comisiune compusă de representanțĭ ai proprietarilorŭ marĭ și de deputațĭ sătenĭ, ca sĕ desbată amĕnuntele reformei și despăgubirea cuvenită proprietarilorŭ; vice-președintele acestei comisiunĭ era bĕtrânulŭ Ioanŭ Ionescu, fratele iubitului nostru colegŭ Nicolae Ionescu, și care astăḑĭ își petrece adêncile sale bĕtrânețe la proprietatea sa Bradulŭ din județulŭ Romanŭ.

Desbaterile acestei comisiunĭ publicate în „Prunculŭ Românŭ“ suntŭ fórte instructive, și sunt datorŭ a recunósce, că partea frumósă și seriósă a desbaterilorŭ nu au fĕcut'o proprietarii representanțĭ prin d-nii Lenșŭ, Robescu și Lahovari (nu li-se spunŭ pronumele în protocóle). Preotulŭ Neagu, deputații sătenĭ Bada, Ene Cojocaru și Scurtulescu se deosebescŭ din contră prin seriositatea cuvêntului, temeinicia argumentelorŭ și chiar elocința cu care au apĕrutŭ causa țĕrănéscă. Unŭ singurŭ cuvêntŭ n'a fostŭ rostitŭ propuindŭ luarea pămênturilorŭ lucrate de țĕranĭ fără o deplină despăgubire.

La întrebarea făcută de representanții proprietarilorŭ: cu ce țĕranii, săracĭ cum suntŭ, vorŭ puté despăgubi pe proprietarĭ? Deputații țĕranĭ, ridicândŭ brațele lorŭ înegrite de arșița sórelui și pline de rănile muncei silnice, le-au rĕspunsŭ: „Cu aceste brațe robite noi am muncitŭ veacurĭ și am purtatŭ tóte cheltuelile stăpânilorŭ de moșii; libere brațele nóstre vorŭ munci îndoitŭ și fițĭ sigurĭ că nu vĕ vomŭ lăsa păgubașĭ de ce dreptatea țĕrei va hotărĭ sĕ vĕ plătimŭ.“ Acestŭ limbagiu în gura țĕranilorŭ, în locŭ de a liniști, întărîtă reacțiunea. Strigătele lorŭ din ḑi în ḑi se ridicau mai tare, ele își găsiră unŭ vinovatŭ rĕsunetŭ în tabĕra dușmanilorŭ mișcărei naționale, încurajațĭ și prin știrea, că armatele turcéscă și rusésca se apropie de hotarele României.

Locotenența Domnéscă slăbi înaintea acestei reacțiunĭ, și prin decretulŭ sĕu purtândŭ numele lui Tell, Eliade și N. Golescu, cu data de 19 Augustŭ 1848, ea suspendă ședințele comisiunei sĕu, mai dreptŭ vorbindŭ, desființă însăși comisiunea. Locotenența merse mai departe: ea ordonă chiar pe cale executivă îndatorirea sătenilorŭ de a face arăturile de tómnă!

Negreșitŭ că acéstă mĕsură era de natură a agita populațiunile rurale și a le face a-și perde încrederea în hotărîrile locotenenței domnești, hotărîrĭ carĭ purtau titlulŭ de „Dreptate și Frăție“ și erau făcute „în numele poporului românŭ“. Locotenenții princiarĭ se siliră a liniști spiritele prin o nouă proclamațiune ce o am sub ochĭ. Ea este datată din 6 Septemvre 1848 și se sileșce a găsi o scusă a mĕsurilorŭ silvice decretate mai nainte în contra proclamațiunei din 11 Iunie, luândŭ ca pretextŭ că sele mai multe moșii din țéra Românéscă fiindŭ date cu arêndă, contractorii arîncerca pagube șî-arŭ alerga la pretenții neprecurmate. Acestea fiindŭ cuvintele, ḑice decretulŭ, ce au silitŭ pe guvernŭ la luarea mĕsurilorŭ poruncite până astăḑĭ, locotenența socoteșce însĕ de netăgăduită datoriă a sa, de a da în cunoscința țĕrii, că încă dela 11 Iunie articolulŭ 13 alŭ proclamației este consfințitŭ și clăcașii vorŭ fi scutițĭ și liberĭ de clacă, de iobăgiă, de ḑiua de plugŭ și de carulŭ de lemne, fără a mai puté nicĭ o silă a maĭ întórce la aceste îndatorirĭ asupritóre.

Dumneḑeŭ sĕ alégă din aceste decrete contraḑicĕtóre!

Guvernulŭ provisorŭ din Bucurescĭ s'a datŭ îndĕrĕtŭ dinaintea invasiunei armatelorŭ turceșcĭ și ruseșcĭ.

Revoluțiunea a fostŭ înăbușită, și cu dênsa înăbușite au fostŭ tóte reformele proectate. Numai generosulŭ sânge alŭ pompierilorŭ eroi vĕrsatŭ în délulŭ Spirii, a salvatŭ onórea Patriei în doliu. După aceea jugulŭ secularŭ s'a reîntemeiatŭ mai tare și mai crudŭ asupra grumaḑilorŭ bieților țĕranĭ și acésta sub protecțiunea baionetelorŭ străine.

Se subscrise convențiunea dela Balta-Limanŭ. Adunările legiuitóre se suspendară și, în loculŭ domnilorŭ aleșĭ de țĕră si pe viĕță, se numiră în Constantinopolŭ, cu aprobațiunea Rusiei, doi domnĭ numai pe șépte anĭ, Barbu Știrbeiu în Bucureșcĭ și Grigore Ghica în Iașĭ. In acele ḑile de restriște, providența dădŭ însĕ țĕranilorŭ o mângâere prin calitățile domnilorŭ nou numițĭ. Barbu Știrbeiu era unŭ bunŭ și înțeleptŭ administratorŭ și Grigorie Ghica era unŭ bunŭ patriotŭ, o inimă generósă aprinsă de iubirea poporului sĕu.

După dispozițiunile luate de Curțile *suzerane și protectrice*, precum se ḑicea pe atuncĭ, domnii numiră două comisiunĭ însărcinate de a elabora nouĕ proiecte de reformare a relațiunilorŭ dintre proprietarii de moșii și dintre cultivatorii de pămêntŭ. Aceste proecte, odată făcute, ele fură întărite printr'unŭ hatișerifŭ alŭ sultanului și publicate apoi de cătră Domnĭ în ambele Principate.

Nouĕle legiuirĭ se resimțiră de agitațiunea țĕrănéscă.

In țéra Românéscă autorii mișcărei naționale proclamaseră emanciparea țĕranilorŭ prin desființarea clăcei și împroprietărirea lorŭ; acéstă proclamațiă devenise pentru țĕranii muntenĭ o evangeliă, o legendă. Proprietarii, de altă parte, tăgăduiau țĕranilorŭ orĭ-ce dreptŭ asupra moșiilorŭ. Vodă Știrbeiu, mare proprietarŭ, introduse dér în legiuirea sa acestŭ din urmă ordinŭ de idei: tăgada țĕranului a orĭ-ce dreptŭ asupra pămêntului, chiar a acelorŭ dreptur carĭ, le erau recunoscute de secolĭ, recunoscute în cele din urmă, chiar de Codulŭ Caragea.

Țĕranii fură clasificațĭ în noua legiuire de simplii *chiriașĭ*. La fiă-care șépte anĭ stăpânii ...

isgoni de pe moşiă prisosulŭ populaţiunei, fără despăgubire chiar pentru casele şi sădirile lorŭ; mai rěu decâtŭ în Turcia, decâtŭ în Dobrogea unde la întrarea lorŭ, Românii au găsitŭ legea otomană recunoscêndŭ ca proprietate *mülk*, adecă proprietatea absolută, casa şi sădirile ţěranilorŭ, fiă musulmanĭ, fiă creştinĭ.

Insě aplicarea acestei legĭ a găsitŭ o împotrivire hotărîtă, absolută, din partea ţěranilorŭ în tótă Muntenia. Ómenĭ de ordine ca totdéuna, nerevoltându-se nicăiurea, precum vécurĭ au făcutŭ şi părinţii lorŭ, ţěranii resignaţĭ, dér sperândŭ timpurĭ mai bune, dreptŭ singură împotrivire au statŭ cu braţele încrucişate în locŭ de a le pune la muncă.

Acéstă atitudine fermă a datŭ de gândire şi domnului Vodă Ştirbeiu, bunŭ administratorŭ şi mare gospodarŭ; elŭ înţelésă tótă gravitatea situaţiunei, elŭ lăsà dér sě se realiseze ceea ce însě-şĭ legiuirea sa ḑice, că legiuirea avea de scopŭ numai ajungerea la sěvêrşire de alcătuire séu tocmelĭ agricole de bună voiă sěvêrşite între proprietarii de moşii şi între cultivatorii de pămêntŭ. Şi aşa se şi întêmplà: mai nicăirĭ noua legiuire nu fù pusă în lacrare; proprietarii se mulţumiră sě li se dea de către ţěranĭ dijma din sěmênăturile făcute de ei, sě li-se lucreze câte-va pogóne ca ruşfetŭ şi sě li-se dea câte una séu douě podvezĭ, ér moşia întrégă rěmase în folosulŭ ţěranilorŭ.

Acéstă reformă era departe de principiulŭ creărei micei proprietăţĭ, proprietăţii absolute şi individuale urmărită de generaţiunea progresistă. Legea lui Vodă Ştirbeiu era unŭ felŭ de comunismŭ, care a îngreuiatŭ multŭ aplicarea legei rurale din 1864.

(Va urma.)

Literatură.

Interesantă nu numai din punctŭ de vedere limbisticŭ dér şi pentru cuprinsŭ, este o broşură intitulată: „*Codicele Mateiu Voileanu*“, scriere din prima jumětate a vécului trecutŭ, publicată de Mateiu *Voileanu*, asesorŭ consistorialŭ, Sibiiu „Tipografia archidiecesană“. 8⁰ 144 p.

Codicele, ar fi, póte, mai corectŭ *scrierile* lui Mateiu Voileanu, datéză dintre anii 1737—1768. Ele documentéză, că „logofětulŭ“ M. V. după cum se subscrie autorulŭ lorŭ, a fostŭ bărbatŭ cu carte, probabilŭ, că de aci şi numirea de „logofětŭ“. La totŭ casulŭ a fostŭ capŭ deşteptŭ.

Limba, în care scrie este curgětóre şi frumósă. Ea póte servi de modelŭ multora dintre scriitorii noştri de astăḑĭ.

Materialulŭ din broşura de faţă: „Istoria Troadei“ întru care au împěrăţitŭ Priam împěratŭ, tatălŭ lui Pariji“, „Povestea lui Achirie cu nepotu-sěu Anadan“, dér mai alesŭ prea frumósele „Pilde filosofescĭ, de pe limba cea prostă grecéscă tălmăcite românesce“ le cetesce cu plăcere orĭ şi cine; limbistulŭ însě ar fi aşteptatŭ, póte cu dreptŭ cuvêntŭ, ca acestŭ materialŭ sě fiă predatŭ cu caracterele cirile, cu carĭ a fostŭ scrisŭ.

Cartea fiindŭ şi ieftină (80 cr.), e tare potrivită şi pentru bibliotecele poporalĭ.

Moşulŭ.

*

A apărutŭ:

Pavelŭ Cătana, traducere din limba cehă de *Dr. I. U. Jarnik*. Braşovŭ, tip. A. Mureşianu 1891. Unŭ volum de 105 pag. — Frumósa povestire din viaţa poporului boemŭ, tradusă atâtŭ de escelentŭ de filoromânulŭ Dr. I. U. Jarnik, care a apărutŭ şi în ḑiarulŭ nostru ca foiletonŭ în numerii de Duminecă, a eşitŭ şi în volumŭ separatŭ şi se află de vênḑare atâtŭ la administraţiunea fóeĭ nóstre, câtŭ şi la librăria N. I. Ciurcu din Braşovŭ cu 20 cr. esemplarulŭ (trimisŭ prin poştă 25 cr.) Recomandămŭ cu tótă căldura acéstă frumósă scriere atâtŭ pentru bibliotecile nóstre poporale, câtŭ şi în genere tuturorŭ iubitorilorŭ de o lectură plăcută şi interesantă.

CARACTERULŬ.*)

Insuşirile caracterului.

3. Fidelitatea.

Ómenĭ de principii ţarĭ şi de înalte sentimente au trebuitŭ adeseorĭ sě renunţe la tóte şi au renunţatŭ la totŭ, ce au iubitŭ şi au stimatŭ, numai şi numai spre a rěmâné credincioşĭ datoriei lorŭ. Pavelŭ a declaratŭ, că pentru datoriă şi credinţă, e gata nu numai a se lăsa sě fiă legatŭ, ci chiar şi omorîtŭ. Sartoriu ḑice: unŭ bărbatŭ cu demnitate şi tăriă trebue sě se lupte cu onóre şi sě nu foloséscă mijlóce mârşave, nicĭ chiar spre aşĭ scăpa viéţa.

Aşa Fabriciu, care fusese trimisŭ de Romanĭ la regele Pyrrhu spre a tracta cu elŭ, cu tótă sěrăcia lui, nicĭ n'a vrutŭ sě audă de banii regelui, cu care fură alţĭ mulţĭ înduplecaţĭ. In ḑiua următóre Pyrrhu a voitŭ sě-lŭ spariă c'unŭ elefantŭ, de care Fabriciu nu věḑuse încă nicĭ-odată, şi poruncì servitorului sěu sě conducă dobitoculŭ înděrětulŭ lui Fabriciu, pe când vorbea cu regele. Aşa se şi întêmplà şi deodată dihania cea mare scóse unŭ urletŭ grozavŭ, pe când îşĭ învârtia botulŭ în modŭ ameninţătorŭ de asupra capului lui Fabriciu. Acesta însě, întorcêndu-se liniştitŭ ḑise către regele: „Dihania acésta mě înspăimêntă aḑĭ totŭ aşa de puţinŭ, câtŭ de puţinŭ m'a amăgitŭ erĭ aurulŭ těu“.

Regele se minunà de tăria şi mărimea sufletéscă a Romanului şi-lŭ rugà, ca după încheiere sě rěmână în ţéra lui; elŭ sě fiă celŭ dintâiu după dênsulŭ şi sě capete o parte a imperiului sěu. Fabriciu rěspunse la acésta încetŭ: „Asta ar fi lucru fórte nefavorabilŭ pentru tine; căcĭ décă supuşii těi, carĭ acum te onoréză şi te admiră aşa de multŭ, mě vorŭ cunósce pe mine, vorŭ voì mai bucurosŭ sě fiă stăpâniţĭ de mine, decâtŭ de tine.“

Acelaşŭ Fabriciu a datŭ pe unŭ desertorŭ, care i-a promisŭ de a învenina pe Pyrrhu pentru plată, pe mâna contrarului sěu, şi acéstă faptă a fostŭ lăudată de Senatŭ. Pyrrhu sě fi ḑisŭ în urma acésta: „Acesta e Fabriciu; mai curêndŭ poţĭ scóte sórele din ţîţinĭ, decâtŭ sě-lŭ poţĭ abate pe elŭ dela calea datoriei“. Totodată Pyrrhu dădù libertate prisonierilorŭ romanĭ dreptŭ mulţămire pentru că a fostŭ cruţatŭ.

Mai mare decâtŭ Fabriciu se arătà Regulŭ, care fusese prinsŭ de Punĭ şi fusese trimisŭ de ei la Roma spre a tracta despre aceea, ca sě facă schimbŭ cu prisonerii. Elŭ îşĭ împlini misiunea faţă cu senatulŭ, nu vrù însě sě voteze asupra propunerilorŭ, deórece ca prisonierŭ nu mai este senatorŭ romanŭ. Ba elŭ sfătuì pe senatorĭ chiar de a nu face schimbulŭ cu prisonierii, pentru-că prisonierii punicĭ erau junĭ rěsboinicĭ ér dênsulŭ era numai unŭ bětrânŭ slăbănogŭ. Acestorŭ motive li-se dădù ascultare şi prisonierii punĭ fură reţinuţĭ; în urma acésta Regulŭ, precum făgăduise, părăsi patria şi pe ai sěi, spre a se reîntórce în Cartaginea, deşi sciea, că-i stă înainte mórtea între chinurĭ crudele. Elŭ avù dreptate de a preferi mai bine mórtea, decâtŭ sě mai trăiéscă ca prisonierŭ bětrânŭ, care nu-şĭ ţine cuvêntulŭ.

Vrednicŭ de asemenĭ străbunĭ se arătà marchisulŭ de Pescara, când principii italianĭ au voitŭ sě'lŭ tragă pe partea lorŭ şi sě-lŭ înstrăineze de causa spaniolă. Soţia lui nobilă, Vittoria Colonna îi scrise atuncĭ: Ţine cu tăriă la onórea ta, care te ridică peste sórte şi peste regĭ; ea singură, nu strălucirea şi titlurile, câştigă gloriă, acea gloriă, pe care a-o lăsa necinstită urmaşilorŭ těi va fi mândria ta.

Acésta femeiă avea o ideă aşa de mare despre datoria de onóre a soţului ei; şi ea îlŭ iubea aşa de multŭ, încâtŭ după ce căḑù la Pavia, refusà pe toţĭ peţitorii şi rěmase, cu tóte că era tîněră şi frumósă, singură spre a jălì pe soţulŭ ei şi a glorifica faptele lui.

Viéţa însémnă a fi activŭ, o luptă ce trebue luptată vitejesce. Seneca o asémănă de aceea cu dreptŭ cuvêntŭ, cu o dramă; nu impórtă décă duréză lungŭ, ci lucrulŭ de căpeteniă este, décă e bine esecutată orĭ representată.

Unŭ bărbatŭ trebue sě aibă firma hotărîre de aşĭ împlini datoria în tóte împrejurările până la estremŭ, de l'ar costa chiar viéţa. Acésta putere a voinţei, fiă mare orĭ mică, este unŭ darŭ Dumneḑeescŭ, pe care nu ne este iertatŭ sě'lŭ lăsămŭ sě se ruginéscă în nelucrare; dér şi mai puţinŭ se cuvine a abusa de ea folosindu-o pentru scopurĭ egoistice. Robertson a ḑisŭ cu adevěratŭ, că unŭ bărbatŭ numai atuncĭ este în adevěrŭ mare, când nu umblă după plăcerĭ, gloriă séu avantagiurĭ, ci îşĭ face datoria.

Implinirei datoriei îi stă în cale mai cu sémă nehotărîrea şi slăbiciunea. Pe o parte stă consciinţa şi cunóscerea bunului şi alŭ rěului, pe cealaltă parte stă trândăvia, egoismulŭ, potta de plăcerĭ şi patima. Voinţa slabă şi nedisciplinată póte sě şovăéscă câtvă timpŭ între amêndouě, dér în cele din urmă trebue sě se hotărască pentru una orĭ pentru alta.

Aicĭ fiă-care trebue sě resiste ispitelorŭ naturei josnice, ca Hercule la rěspântii, trebue sě resiste orĭ-câtŭ de amăgitorŭ şi linguşitorŭ va fi glasulŭ lorŭ; căcĭ fiă-care pasŭ celŭ face omulŭ, la vale totŭ mai multŭ 'i se îngreunéză reîntórcerea până în cele din urmă se prăvălesce cu iuţélă, ce nu se mai póte opri, în prăpastiă.

Obiceiulŭ de a face ce e co-

*) După Smiles-Rudow. A se vedé Nr. 249 alŭ „Gaz. Trans.“ din 1891.

Fluerulŭ fărmecatŭ*).

Unŭ feciorŭ sěracŭ de morarŭ a ...ecatŭ în străinětate, ca sě se iscuséscă ...i bine în meşteşugulŭ morăritului. Se ... că fiă-care ucenicŭ, după-ce a în... unŭ meşteşugŭ la unŭ maisterŭ, ... duce şi lucră la alţĭ meşterĭ, ...-că numai astfelŭ îşĭ póte cunósce ...ria din temeliă. Tótă averea feciorului nostru consta din câte-va dutcĭ de ...âte patru crucerĭ. Era însě cu voiă bună şi pleca veselŭ la drumŭ. Elŭ ajunse într'o pădure, unde paserile ciripeau vesele, aicĭ începù şi elŭ unŭ cântecŭ de veseliă şi cânta cu ele pe 'ntrecute.

De-odată věḑù mergêndŭ înaintea lui o babă bětrână cu o corfă mare pe spatele ei gârbovitŭ. Corfa a trebuitŭ sě fiă fórte grea, pentru că bětrâna abia gâfâia sub povara ei. Feciorulŭ îşĭ ridicà căciula, dete bětrânei bineţe şi întrebà: „Unde te ducĭ cu o sarcină aşa grea?“

— „Afundŭ, afundŭ în pădure, rěspunse baba.

— „Ah,“ observà feciorulŭ, „eu vědŭ că nu vei puté merge departe cu corfa ta, dă-o încóce, ţi-o ducŭ eu până acasă.“

Ḑicêndŭ acestea, îi luà corfa şi şi-o puse şie-şĭ în spate.

„Acum, ḑise elŭ riḑêndŭ, „arată-mĭ şi drumulŭ.“

—„Dute numai după vêrfulŭ nasului,“ ḑise baba, şi începù a schiopota după elŭ. Acum simţia şi feciorulŭ greutatea corfei, pentru-că gemea câte-odată, cu tóte astea călca bărbătesce înainte.

După ce au mersŭ câtva timpŭ, ḑise baba: „io-sŭ ostenită, lasă-mě sě saiu de-asupra pe corfă“ şi, înainte d'a puté rěspunde feciorulŭ, ea şi era d'asupra.

Acésta mai că-i era prea multŭ. Elŭ se scuturà odată din rěsputerĭ, dér bětrâna îşĭ încolăci mânile în jurulŭ grumazilorŭ lui şi ḑise: „Inainte! înainte!“ Feciorulŭ mergea acum înainte, suflândŭ greu, fără sě ḑică o vorbă, dér nicĭ nu putea ḑice nimicŭ, pentru-că baba îlŭ mai sugruma.

In sfêrşitŭ ajunseră la o peşteră. Bětrâna strigà: „stăi!“ sărì josŭ şi luà dela feciorŭ corfa din spate. Acesta rěsuflà una bună şi de-odată se simţì uşorŭ ca o pénă, de era în stare sě sbóre în aerŭ. Elŭ întinse bětrânei mâna şi ḑise: „Sănětate bună! sě sci, că décă te voiu mai zări odată de departe, de bună-sémă mě ferescŭ din calea ta, deşi nu mě simţescŭ de locŭ ostenitŭ“. — „Bine, bine, rěspunse baba, dér sě nu te ducĭ dela mine fără rěsplată.“ Ḑicêndŭ acestea îi dete o fluieriţă de argintŭ. — „Am auḑitŭ, adause ea, cum cânţĭ de frumosŭ din gură, de aicĭ înainte, pentru schimbare, poţĭ cânta şi din fluerŭ.“

Feciorulŭ luà flueriţa, mulţumì bětrânei pentru ea, o puse în straiţă şi pleoà érăşĭ cântândŭ.

Acuşĭ ajunse în marginea pădurei, unde întêlni pe unŭ ţěranŭ, mânândŭ unŭ măgarŭ înainte. Ei, gândì feciorulŭ, sě încercŭ odată şi cu flueriţa, de atâta cântatŭ mi-s'au şi uscatŭ grumazii. Luândŭ flueriţa din straiţă, o puse la gură şi începù sě cânte. Dér, abea începuse şi deodată măgarulŭ se ridicà în douě picióre, cu piciórele dinainte cuprinde de mijlocŭ pe ţěranŭ şi amêndoi începŭ sě jóce, de sě te totŭ mirĭ. Feciorulŭ a începutŭ sě rîdă věḑêndŭ minunea acésta şi de rîsŭ i-a căḑutŭ flueriţa din gură; în clipita acésta ţěranulŭ şi măgarulŭ au şi încetatŭ numai decâtŭ. Feciorulŭ îşĭ gândì: „cu flueriţa asta potŭ încă sě fiu fericitŭ, că sciu eu, cum sě o folosescŭ“.

Acum ajunse într'unŭ orăşelŭ şi trase la unŭ birtaşŭ, despre care scia, că jupóe pe muşterii. Cerù sě-i dea de mâncare şi de beutură ce are mai bunŭ, pentru-că 'i este tare fóme. După ce a mâncatŭ bine, îşĭ scóte fluerulŭ şi începù sě cânte cu elŭ. Atuncĭ toţĭ cei din casă săriră la jocŭ: birtaşŭ, birtăşiţă, bucătarŭ, bucătărésă, servitorŭ, servitóre — dimpreună cu toţĭ óspeţii. Feciorulŭ cântà mereu, până când întréga societate a căḑutŭ josŭ de ostenită, ce era. Atuncĭ a rîsŭ una bună şi apoi a şterso la, sănětósa.

De aicĭ ajunse într'unŭ locŭ fórte frumosŭ. Inaintea lui se întindeau grădinĭ şi liveḑĭ minunate şi prin mijloculŭ lorŭ şerpuia unŭ părău limpede ca cristalulŭ. Păşindŭ mai departe, zărì o casă frumósă adumbrită de doi tei marĭ, lângă ea era o morişcă care se învêrtia veselă.

„Ah, ĝândia elŭ, când arŭ fi tóte acestea ale tale, ce fericitŭ ai fi! Intr'aceea vede unŭ băiatŭ de ţěranŭ şi-lŭ întrébă: „a cui e casa, móra, grădinile şi liveḑile acestea?“ — „Astea tóte, rěspunse băiatulŭ, suntŭ ale nemeşului*) celui rěu, a

*) Din „Poveştĭ alese“, de *Moşulŭ*.

*) Boerului.

rectŭ, de a resista ispitelorŭ sensualității și ale rĕului, de-a învinge ègoismulŭ înăscutŭ ce se manifestă într'atâtea chipurĭ, se póte câștiga numai printr'o disciplinare proprià continuă și îndelungată; décă însĕ odată omulŭ s'a obicĭnuitŭ a se stăpâni pe sine, atuncĭ îĭ este relativŭ ușorŭ a-șĭ păstra obiceiulŭ.

Bravŭ e bărbatulŭ acela, care prin vitejéscă hotărîre a vieței sale și-a însușitŭ acestŭ obiceiu de a lucra dreptŭ și cum se cade; și unŭ pĕcătosŭ și omŭ de nimica e acela, care adormindu șĭ voința spre bine, a lăsatŭ frêu liberŭ poftelorŭ și patimelorŭ sale, pănă ce fărădelegile i-se făcură în obiceiu și vițiulŭ îlŭ ține în lanțurile sale tarĭ.

(Va urma.)

Gimnastica în casă.

Gimnastica în casă séu afară, cu instrumentele speciale séu fără instrumente, este de mare folosŭ sĕnătății.

Cei vechĭ, carĭ au înțelesŭ mai bine de câtŭ noi, cum-că o minte sănĕtósă se găsesce numai într'unŭ corpŭ sĕnătosŭ, aveau în mare onóre gimnastica. Nu era școlă fără gimnastică, și acestŭ nume resuna așa de bine în urechile lorŭ în câtŭ școlele lorŭ se numeau gimnasiĭ, nume pe care 'lŭ păstrămŭ și noi.

Gimnasiĭ erau școlele în carĭ se făceau esercițiĭ corporale de cătră elevĭ desbrăcațĭ.

Vorba elinéscă *Jimnos*, dela care 'șĭ trage gimnasiulŭ numele, însemnéză desbrăcatĭ, noi am păstratŭ numele, dér amŭ pierdutŭ programa gimnasiilorŭ ce aveau cei vechĭ; la noi, mai la tóte gimnasiile nicĭ nu se vorbesce de gimnastică.

Gimnastica folosesce tuturorŭ etățilorŭ; dér mai cu sémă copiilorŭ, căcĭ aceștia crescŭ bine și puternicĭ; mușchii se desvóltă, vasele sângelui se întărescŭ și se înmulțescŭ și în definitivŭ, sângele care este fântâna din care se fabrică puterea, se adaogă. Tóte aceste câștigurĭ facŭ ca copilulŭ, care face gimnastică sĕ fiă desvoltatŭ, rumenŭ și frumosŭ și sĕ aibă mișcările agile și puternice. Dér mai pre susŭ de tóte copii, carĭ facŭ gimnastică capĕtă puterea de a se opune vîrtosŭ numĕróselerŭ cause de bóle.

Omeniĭ maturĭ prin gimnastică împartŭ în mĕsură egală, în totŭ corpulŭ, produsulŭ hrănirei lorŭ. Celŭ mai mare folosŭ îlŭ au maĭ cu sémă aceia, carĭ au o viĕță sedentară.

In unele părțĭ ale corpului acestorŭ ómenĭ se grămădesc peste mĕsură producte ale bunei hrănirĭ, cum suntŭ cei carĭ se îngrașă în pântece și la inimă, séu la carĭ se grămădescŭ producte ale unei bóle, cum se vede la gutoșĭ, la reumatisațĭ, la carĭ împrejurulŭ încheeturilorŭ se facŭ deposite dureróse de producte ne arse bine în sânge.

Tóte acestea, grăsimea și productele dureróse, nu se facŭ la cei ce urméză o gimnastică sistematică, căcĭ în corpulŭ acestora arderea escesului de hrănire și a productelorŭ gutei și reumatismului se ardŭ și iesŭ afară.

Omulŭ cu viĕță sedentară, din punctulŭ de vedere alŭ arderei, alŭ căldurei, se póte asemĕna cu o sobă care nu trage bine, fiă pentru că este rĕu construită, fiă pentru că aerulŭ din afară este caldŭ, și în care, din causa acésta, rĕmânŭ cărbunĭ și taciunĭ mulțĭ.

Omulŭ cu viĕță activă séu celŭ care face gimnastică se póte asemĕna, totŭ din acelŭ punctŭ de vedere, cu o sobă care trage bine și în care din causa acésta lemnele ardŭ până la cenușă, fără ca din ele sĕ rĕmână alt-ceva.

In omulŭ în care arderea hranei este incomplectă rĕmânŭ deposite de hrană numai în partea arsă, ér acele deposite ce zacŭ împrejurulŭ încheeturilorŭ mai cu sémă, constitue o stare durerósă, ce se numesce *gută*.

Oamenii cu viĕță sedentară și carĭ nu facŭ gimnastică, pe când se îngrașă peste mĕsură în unele părțĭ ale corpului, în altele slăbescŭ.

Din acéstă vițiósă împărțire a hrănirei reese, că corpulŭ omului sedentarŭ devine unŭ organismŭ care, putemŭ ḑice, se hodorogesce.

Bĕtrâniĭ nu mai puținŭ suntŭ folosițĭ dela gimnastică, căcĭ ea le deșteptă hrănirea lorŭ lâncezită de bĕtrânețe.

Prin nemișcare ficatulŭ se îngrașă ca și pântecele, ca și inima; stomachulŭ și mațele se lenevescŭ și din acéstă causă turburărĭ în mistuire și încuetură. Constipația de care sufere mai tóte femeile, nu este datorită, în cele mai multe casurĭ, de câtŭ felului de viĕță, adecă sedentară.

Preumblarea, trebue se notăm, nu este așa de igienică ca gimnastica, pentru că în preumblare nu suntŭ în mișcare, de câtŭ, mai numai mușchiĭ membrelorŭ inferióre.

Cine n'a făcutŭ gimnastică nu scie pofta de mâncare și ușurința corpului ce se câștigă prin mișcările de gimnastică.

Pieptulŭ celorŭ carĭ facŭ gimnastică, din copilăriă, se desvóltă fórte multŭ și pierde acea pregătire la tuberculosă, la carĭ se dispunŭ cei ce desprețuescŭ mișcarea.

O respirațiune largă, plină, este o condițiune care nu este favorabilă tuberculosei.

Gimnastica trebue făcută în aerŭ curatŭ de prafŭ, de microbĭ și de gaze. O grădină este celŭ mai bună locŭ; unŭ salonŭ séu o cameră spațiósă, bine aerisate și neprăvuite suntŭ asemenea unŭ locŭ fórte bunŭ de gimnastică.

Celŭ care face gimnastică trebue sĕ aibă haine ușóre, fără legăturĭ strînse, carĭ sĕ supere mișcarea mușchilorŭ.

După esercițiĭ de gimnastică trebue sĕ urmeze unŭ repaosŭ de 15—20 minute, însĕ nu repaosŭ pe unŭ scaunŭ séu pe érbă, ci repaosulŭ ce se găsesce într'o preumblare împrejurulŭ loculuĭ de gimnastică.

Décă celŭ care a făcutŭ gimnastică s'a înădușitŭ (a transpiratŭ), sĕ-șĭ schimbe cămașa și sĕ se ferescă de curentŭ de aerŭ.

Esercițiile de gimnastică trebuescŭ făcute în fiă-care ḑi, în timpŭ de $^1/_2$—1 óră.

(*„Apărătorulŭ sănĕtăței.“*)

Din Codicele Mateiu Voileanu.

Pilde filosofeștĭ de pe limba cea próstă grecéscă tălmăcite românesce.

— Eu mĕ temŭ de Dumneḑeu și după Dumneḑeu nu mĕ temŭ de altulŭ, fără numai de cela ce nu se teme de Dumneḑeu.

— Cine îșĭ lasă creștinătatea sa pentru deșertăciunile lumii, nebunesce se înșélă.

— Cine supune mintea sa pochtelorŭ celorŭ rele, piere.

— Mai bine urmăm obiceiurilor celorŭ destrămate ale acestui vécŭ, decâtŭ faptelorŭ celorŭ bune, și pildelorŭ strămoșilorŭ noștri.

— Nu este sĕracŭ celŭ ce n'are tată, ci cela ce n'are învĕțătură și bună pedépsă.

— Lipsirea minței cei bune este mai rea, decâtŭ tóte sĕrăciile.

— Nebunulŭ are inima lui în gură, și înțeleptulŭ are limba lui în inimă.

— O, câtŭ este învĕțătură de folositóre la cela ce o are, de vreme ce este fără de prețŭ, că nimenea nu o póte vinde pe banĭ.

— Mare nebunià este a alerga înaintea unuia, ce nu te chiamă; și mare nebunià este a rĕspunde fără de a te întreba nescine: și îndoitŭ mai mare este, când te lauḑĭ, că eștĭ învĕțatŭ, fără de a avé învĕțătură.

— Nu este bólă mai primejdiósă, decâtŭ lipsa minții.

— Sĕ iai pildă dela strămoșii tĕi, și te nevoesce sĕ facĭ fapte bune.

— Așa rĕmânŭ avuțiile în mânile celorŭ îndurătorĭ, precum rĕmâne răbdarea în inima celui iubitorŭ.

— Omulŭ, carele cu adevĕratŭ se póte numi omŭ, se cunósce de pe cincĭ semne: Intêiu, este neschimbatŭ la fiesce ce lucru, ce i s'ar întêmpla. A doua, aflându-se în mărire, este smeritŭ. A treia, nu se dă în lăturĭ de pricinile, ce i-se aducŭ pentru ca sĕ-șĭ arate bărbăția sa. A patra, n'are altŭ gândŭ fără numai mărirea sa și cinstea sa. Și a cincea, de nu este învĕțatŭ, încailea iubesce pe cei înțelepțĭ și învĕțațĭ.

— Precum este cercelulŭ de aurŭ în nările porcului, așa este frumsețea muierei fără omeniă.

— Rădĕcina învĕțăturei este amară, ér rodurile suntŭ dulcĭ.

— Nu vĕ mirațĭ de cei ce cadŭ, ci trebue sĕ vĕ mirațĭ de cei ce stau.

— Vai de picióreIe ce pórtă trupŭ de nevoiă și capŭ fără de minte.

— Mincinoșĭ suntŭ cei carĭ se jură de multe orĭ în ḑi.

— Precum apa, de ar fi câtŭ de curată nu póte sĕ albéscă o haină négră, așa nicĭ învĕțătura cea bună nu póte schimba firea cea rea.

— Celŭ ce are bunătate, are de tóte, ér celŭ ce are rĕutate, perde-va și ce i-se pare că are.

P O V E Ț E.

Curățirea butóielorŭ góle. Butóiele mucede nu este bine nicĭodată a-le opări cu apă ferbinte, căcĭ décă peste muceḑélă turnămŭ apă ferbinte, se desvoltă nisce materii mirositóre, carĭ întră în lemnŭ, de unde apoi cam cu greu se mai potŭ scóte afară. Când vremŭ așa déră sĕ curățimŭ unŭ butoiu, trebue mai întâi sĕ-lŭ frecămŭ bine pe dinăîntru cu o periă și apoi sĕ-lŭ limpeḑimŭ cu apă rece, pentru ca sĕ-lŭ curățimŭ bine de muceḑélă. După acésta urméză opărirea cu apă ferbinte, în care se póte pune și puținŭ varŭ arsŭ, sodă, orĭ accidŭ sulfuricŭ. Cine are întocmirile de lipsă, mai potrivitŭ este sĕ opăréscă butóiele cu vaporŭ, deórece apa ferbinte, décă e mai puțină, se rĕcesce repede în butoiu și astfelŭ nu póte folosi destulŭ de bine. Varulŭ arsŭ și soda au același efectŭ, cu deosebire numai, că din varŭ rĕmânŭ unele părticele prin crepăturile butoiului, carĭ nu mai esŭ de-acolo, pănă nu băgămŭ vinulŭ în butoiu. Décă însĕ voimŭ sĕ curățimŭ butoiulŭ cu sodă, atuncĭ într'unŭ hectolitru de apă topimŭ 250 grame sodă și apoi umplemŭ butoiulŭ cu acéstă soluțiune, pe care o lăsămŭ sĕ stea în butoiu 2—3 ḑile, după aceea o vĕrsămŭ și clătărimŭ bine bine butoiulŭ cu apă curată. Décă întrebuințămŭ accid sulfuricŭ, atunc[illegible] umplemŭ mai întâiu butoiulŭ c[illegible] apă ferbinte, pentru fiă-care he[illegible]tolitru de apă turnămŭ înaur[illegible] 125 grame accidŭ sulfuricŭ ș[illegible] rostogolimŭ butoiulŭ încóce [illegible] colo, ér la urmă îlŭ golimŭ [illegible] clătărimŭ bine cu apă. Uni[illegible] sfătoșescŭ și vrêndŭ sĕ facă m[illegible] bine ca alții, întrebuințéză de-odată și sodă și și accidŭ sulfuricŭ. Amêndouĕ acestea facŭ bune servițiĭ, décă se întrebuințéză desclinit, dér décă se întrebuințéză de-odată, se paraliséză și nu ajută nimicŭ, căcĭ ce folosesce una, cealaltă strică.

*

Intrebuințarea frênelorŭ cu ochilarĭ (perdele, oblóne) o condamnă veterinarulŭ orașului Breslau din Germania, fiindcă suntŭ stricăcióse asupra ochilorŭ bieților̆ cai. Nu-mĭ potŭ închipui, ḑice elŭ, cum maĭ și credŭ unii, că caii, décă au perdele la ochĭ, nu se sparie; din contră, numai temperamentului bunŭ și împrejurărei, că perdelele

---

cărui curte o veḑĭ colo pe délŭ.“ — „De ce îi ḑicŭ „nemeșulŭ celŭ rĕu?“ — „Ți-oiu spune numai decâtŭ, rĕspunse băiatulŭ: d'aceea îi ḑicŭ rĕu și sgârcitŭ, fiind-că nicĭ unui muncitorŭ nu-i dă plata cuvenită, ci poruncesce de-i bate pe toțĭ, carĭ cerŭ plată pentru munca lorŭ.“ — „Ei! gândì feciorulŭ, cu ăsta vei isprăvi-o tu, n'ai nicĭ o grijă!“ Ișĭ tocmì căciula în capŭ și grăbì pe délŭ în susŭ.

Chiar când întrà pe pórtă, îlŭ întêlnesce nemeșulŭ și-lŭ întrébă aspru: „Incătrău?“ Feciorul se închinà cu cinste și ḑise: — „Măria ta, eu cautŭ lucru!“ — „De lucru îțĭ potŭ da destulŭ“, rĕspunse nemeșulŭ, „du-te în șură și ajută la îmblătitŭ.“ Feciorulŭ se duse în șură, luà dela părete unŭ îmblăciu, și începù a îmblăti de rĕsuna loculŭ. Lucrà neîntreruptŭ pănă când încetară cu toții, atuncĭ se duse la nemeșŭ și ḑise:

— „Acum, măria ta, mĕ rogŭ de plată.“ Nemeșulŭ strigà unŭ servitorŭ și-i ḑise: „Sĕ-țĭ aducĭ biciulŭ celŭ mare și sĕ numerĭ băiatului ăstuia douĕ-ḑecĭ și cincĭ!“ Servitorulŭ ese sĕ aducă biciulŭ, ér morarulŭ ḑise: „Măria ta, eu suntŭ băiatŭ sĕrmanŭ și lucru bucurosŭ, dăruesce-mĭ mie casa și móra din vale, dimpreună cu grădinile și liveḑile din jurulŭ lorŭ și sĕ scii, că m'ai făcutŭ omulŭ celŭ mai fericitŭ de pe pămêntŭ.“

Nemeșulŭ strigà rĕstitŭ: „Ți-ai perdutŭ mințile? acum ți-oiu numĕra cu mâna mea cincĭ-ḑecĭ de loviturĭ!“ Intr'aceea smulse din mâna servitorului biciulŭ, dér feciorulŭ începù atuncĭ sĕ cânte din fluerŭ și étă că nemeșulŭ cu sluga se prindŭ în brațe, haid la jocŭ. Toțĭ din curte trebuiau sĕ jóce: slugĭ, slujnice, boi, oi, țapĭ, gâsce, rațe, pe scurtŭ toțĭ câțĭ se aflau în curte.

Câtva timpŭ a mersŭ bine petrecerea, pe urmă însĕ strigà nemeșulŭ: „încétă de cântatŭ, că-țĭ dau plata.“ Feciorulŭ îșĭ face urechia tócă. Nemeșulŭ se rógă totŭ mai multŭ de elŭ, până ce în urmă îi făgăduiesce casa, móra, grădinile și liveḑile.

Feciorulŭ a luatŭ în primire proprietățile câștigate și a trăitŭ o viĕță îndestulită și fericită, fiindŭ-că era harnicŭ și muncitorŭ. Și mai târḑiu nicĭ nu i-s'a pusŭ nimenĭ în potrivă, pentru că nimenĭ n'avea plăcere sĕ jóce după fluerulŭ lui.

se folesescŭ statornicŭ, se póte mulțămi, că caii mai au voiă sĕ mérga la drumŭ cu ochilarĭ. Ca sĕ putemŭ judeca, câtŭ de nepotrivită este folosirea ochilarilorŭ n'avemŭ decâtŭ sĕ ne dămŭ sémă că de ce suntŭ caii tinerĭ atâtŭ de neliniștițĭ, când le punĭ frênele cu ochilorĭ în capŭ. Aceia, carĭ punŭ perdelele la ochii cailorŭ dicŭ, că e bine așa, fiindcă caii nu se potŭ uita îndĕrĕtŭ și astfelŭ nu li se dă prilejŭ sĕ vadă biciulŭ în mâna visitiului; dér aceștia nicĭ-odată nu și-au datŭ sémă de influința stricăciósă, ce esercită ochilarii asupra ochilor cailor. Ochii cailorŭ suntŭ așa alcătuițĭ, încâtŭ ei au trebuință de lumină din tóte părțile, și décă tocmai nu voimŭ sĕ-i lipsimŭ cu totulŭ de aceștĭ primejdioșĭ ochilarĭ, atuncĭ celŭ puținŭ sĕ-i tocmimŭ așa, ca caii sĕ-șĭ desvólte liberŭ vederea ochilorŭ; trebue așadéră ochilarii rĕsfrânțĭ în laturĭ câtŭ de bine, ca sĕ intre lumină de ajunsŭ la ochĭ. Cumcă câtŭ de stricăciose suntŭ perdelele pentru ochii cailorŭ, se póte vedé din multele bóle de ochĭ de carĭ suntŭ bântuițĭ mai alesŭ caii muncitorĭ. Din pricina acestorŭ bóle bieții cai îșĭ pierdŭ vederea, și proprietarulŭ nemilosŭ se scusă cu aceea, că „așa i-au fostŭ data“.

MULTE ȘI DE TOATE.

Istoria rosei (trandafirŭ).

Rosa 'șĭ trage numele dela cuvêntulŭ grecescŭ Rhodon. Arabii o numescŭ Nard sĕu Nardon, Românii, Italienii și Spaniolii rosă, Portugezii roza, Englesii și Germanii rosen, Olandezii roozen, Svedienii ros, Polonii roza, Boemii ruzè, Rușii rosa. — Anacreon povestesce, că trandafirulŭ s'a născutŭ, când a eșitŭ Venus din mare, pe țermulŭ căreia a rĕmasŭ o picătură de spumă de mare, care a lăsatŭ acolo sĕmânța trandafirului. Acésta a prinsŭ îndată rădăcinĭ și a crescutŭ frumosŭ. Sf. Vasile dice, că rosele la începutulŭ lumei au fostŭ fără spinĭ, dér mai târdiu au căpătatŭ din ce în ce mai mulțĭ spinĭ, fiind-că ómenii n'aŭ bĕgatŭ în sémă frumsețea ei. Vrăjitórele din Thesalia întrebuințau în fie-care anŭ o mulțime de trandafirĭ pentru facerea beuturilorŭ de dragoste. In țĕrile de sudŭ și acum esistă credința: „Ține trei trandafirĭ, unulŭ roșu închisŭ, altulŭ roșu deschisŭ și unulŭ albŭ trei dile, trei nopțĭ, trei ciasurĭ într'o sticlă de vinŭ și apoi dă sĕ-lŭ bea ființei ce o iubescĭ, fără ca acésta sĕ scie ce esistă înlăuntrulŭ și apoi te va iubi din tótă inima și-țĭ va rĕmânea credinciósă în tótă viéța.“ Impĕratulŭ Heliobagal poruncì sĕ umple unŭ lacŭ întregŭ cu apă de trandafirĭ. Sultanulŭ Saladin la anulŭ 1188, după cucerirea Ierusalimului nu voì sĕ între în templulŭ creștinŭ, prefăcutŭ în moșea turcéscă, până când nu fură păreții spălațĭ cu apă de trandafirŭ. Sf. Medardus, episcopulŭ de Noyon și contele de Salency, înființară cunoscuta sĕrbĕtóre a roselorŭ, cu ocasiunea căreia, fata cu viéța cea mai curată dintr'o localitate primea prețulŭ virtuții, care consta dintr'o rosă și din 25 francĭ. Don Pedro, fostulŭ împĕratŭ alŭ Brasiliei înființă cu ocasiunea căsătoriei sale cu principesa de Leuchtenberg, ordinulŭ trandafirului pentru domnĭ și pentru dame.

*

Urmările beției.

In diua de 8 Octomvre a c. locuitorulŭ Gheorghe Călinŭ, din cătunulŭ Nicopolŭ, comuna Fundeanu, pe când venea din comuna Târgulŭ-Drăgușenĭ, județulŭ Covurlui, fiindŭ turmentatŭ de beuturĭ spirtóse, a întâlnitŭ în drumŭ o grupă de cânĭ, carĭ se mușcau. Numitulŭ Călinŭ s'a repeditŭ și a luatŭ unŭ câne în brațe, care l'a mușcatŭ de falca obrazului, din care causă a statŭ în casă până în diua de 24 Octomvre, când neobservatŭ de soția sa, a eșitŭ din casă și s'a aruncatŭ într'o fântână, murindŭ imediatŭ.

— In diua de 31 Octomvre a. c. pe când venea dela Romanŭ femeea Marghióla Grigori Meletoiu din comuna Brăteștĭ, jud. Romanŭ, cu carulŭ cu doi boi, avêndŭ cu dênsa pe unŭ fiu alŭ ei, în etate de 12—13 anĭ, trecêndŭ podulŭ de pe părîulŭ numitŭ Brătésca, teritoriulŭ acelei comune, boii însetațĭ au trasŭ la părîu ca sĕ bea apă; carulŭ rĕsturnându-se, femeea Marghióla, care era turmentată de beuturĭ spirtuóse, a cădutŭ în părîu și s'a înecatŭ.

*

O crimă îngrozitóre.

In Gyorok din comitatulŭ Aradului s'a datŭ dilele acestea de urma unei crime înfricoșate. Unŭ măestru se apucă adecă sĕ sape împreună cu soția sa o grópă în pivnița dela casă pentru ca sĕ așede în ea nisce cartofĭ pentru érnă. Cu ocasiunea acésta ei au găsitŭ în pămêntŭ unŭ cadavru, ce se afla în putrediune. Medicii, cercetândŭ cadavrulŭ, au aflatŭ, că acela este alŭ unei fete tinere. Ómenii din satŭ șĭ-au și adusŭ numai decâtŭ aminte, că în adevĕrŭ, astă-vară casa aceea fusese închiriată și locuită de unŭ măestru dogarŭ și de soția sa. Ei aveau o copilă de 14 anĭ, cu numele Mari, care însĕ pe la sfêrșitulŭ verei dispărù deodată, ca și cum ar fi întratŭ în pămêntŭ. Părinții fetei spuseseră în satŭ, că pe copilă au trimis'o ca slujnică la Aradŭ. Unora dintre ómenĭ li-se părea însĕ, că ar cunósce hainele de pe cadavrulŭ aflatŭ și că acestea ar fi hainele copilei Mari. Tatălŭ ei se numia *Tüzes Béla*, ér mama ei *Gerger Katalin.* Ambii se mutaseră cu locuința în Budapesta. Judele Földes dela tribunalulŭ din Aradŭ, mergêndŭ la fața locului în Gyorok și informându-se despre cele de mai susŭ, telegrafà numai decâtŭ poliției din Budapesta, ca pe Tüzes și pe soția sa sĕ-i aresteze. Telegrama ajunse la Budapesta séra târdiu, dér poliția încă în aceeașĭ nópte îi prinse pe amêndoi. La interogatorŭ, Tüzes spuse, că în véra acésta, Mari copila lui, începù sĕ se pórte rĕu și venia adeseorĭ beată acasă. De aceea elŭ sĕ supĕră odată tare și într'o séră de pe la finea lui Augustŭ, când fata venì érășĭ beată acasă, părinții se aruncară la ea, o înhățară și o traseră în pivniță; acolo Tüzes o tocà în capŭ, așa că fata amețì, după aceea Tüzes și soția sa săpară o grópă afundă, în care aceste fiare sĕlbatice îșĭ înmormêntară fiica lorŭ *încă de viuă.* Părinții ucigașĭ suntŭ acum în închisóre, din care cine scie, décă vorŭ mai eși vre-odată.

*

Fata Morgana.

Rarulŭ fenomenŭ cunoscutŭ sub numele de fata morgana a pricinuitŭ naufragiulŭ vaporului americanŭ „Steadfast“. Când vaporulŭ se apropia de orașulŭ Saint-Croise și când munții, carĭ încungiură acéstă localitate apărură la orisontŭ, aerulŭ luà de odată o colóre verde, așa că era imposibilŭ sĕ distingĭ norii de insula însășĭ. Vêrfurile munțilorŭ se arătară deodată la o distanță de 20 de leghe și pomii păreau a cresce cu vîrfulŭ în josŭ. Fumulŭ fabricelorŭ de zaharŭ se arăta că se cobóră în josŭ. Vaporulŭ „Steadfast“ înainta încetŭ și tóte se aflau în perfectă ordine cu tótă spaima pasagerilorŭ, carĭ nu vĕduseră niciodată unŭ astfelŭ de fenomenŭ. Deodată însĕ se simți e sguduitură puternică și corabia începù sĕ se cufunde. Numai grație capitanului, care-șĭ păstrase sângele rece, pasagerii și marinarii scăpară la țĕrmŭ cu ajutorulŭ bărcilorŭ de siguranță. Vaporulŭ se lovise de stâncile țĕrmului, care din causa fenomenului opticŭ, descrisŭ mai susŭ, părea a fi încă departe.

Călendarulŭ săptĕmânei.

Noemvre. are 30 dile. Brumarŭ.

1891 Dilele sĕptĕm.	Călendarulŭ Iulianŭ	Călend. Gregorian	Sórele rĕsare	Sórele apune
Dum.	17 Par. Gregorie Neoces.	29 Eberhardt	7. 25	4. 11
Lunĭ,	18 S. M. Platon și Roman	30 Andreiu	7. 26	4. 11
Marțĭ,	19 Prof. Avide	1 D e c. Oscar	7. 29	4. 10
Mercurĭ,	20 Par. Grigorie	2 Candida	7. 30	4. 10
Joi,	21 (†) Intrarea în bis.	3 Fran. Xaver.	7. 31	4. 10
Vinerĭ,	22 S. Apost. Filimon	4 Barbara	7. 32	4. 9
Sâmb.	23 Par. Amfilochie	5 Sava	7. 33	4. 9

Bursa de mărfurĭ din Budapesta dela 25 Nov. n. 1891.

Sĕminţe	Cualitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilogr. dela	pănă
Grâu Bănățenescŭ	80	11.40	11.60
Grâu dela Tisa	80	11.40	11.60
Grâu de Pesta	80	11.35	11.55
Grâu de Alba-regala	80	11.40	11.60
Grâu de Bácska	80	11.40	11.60
Grâu ung. de nordŭ	80	—.—	—.—

Sĕminţe vechĭ orĭ nouĕ	soiulŭ	Calitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilgr. dela	pănă
Secară		70—72	10.35	10.50
Orzŭ	nutrețŭ	60—62	6.30	6·65
Orzŭ	de vinars	62.—	6.85	7.35
Orzŭ	de bere	64.—	7.55	8.90
Ovĕsŭ		39.41	6.40	6.65
Cucuruzŭ	bănăț.	75	6.60	6.65
Cucuruzŭ	altŭ soiu	73	6.55	6.60
Cucuruzŭ	"	—	.—	.—
Hirișcă	"	—	5.25	5.50

Prețulŭ pe 100 chilograme.

Producte div.	Soiulŭ	Cursulŭ dela	pănă
Sem. de trif.	Luțernă ungur.	46·—	48.—
—	francesă		—.—
—		—.—	—.—
"	roșiă	56·—	62.—
Oleu de rap.	rafinatŭ duplu	39·50	40.50
Oleu de in		6·75	7.—
Uns. de porc	dela Pesta	57·50	58.—
"	dela țéră	—.—	—.—
Slănină	svêntată	45.—	46.—
"	afumată	55.—	56.—
Sĕu		36.	37.—
Prune	din Bosnia în buțĭ		
"	din Serbia în sacĭ		
Lictarŭ	slavonŭ nou	17·25	17.50
"	bănățenescŭ		
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoșĭ	unguresci		
"	sêrbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
"	galbină strecurată	36.—	38.—
Ceară	de Rosenau	140.	141.
Spirtŭ	brutŭ	23.–	23.50
"	Drojdiuțe de spirt	25.50	26.—

Bursa din Bucurescĭ din 25 Novembre.

Valorĭ	%	cumpe
Rentă română perpetuă 1875	5%	100.—
Renta română amortisabilă . .	5%	96.1/4
dtto	4%	82.65
Renta rom. (rurale convertite)	6%	99.3/4
Oblig. de statŭ C. F. Române	6%	—.—
idem idem	4%	—.—
Imprumutulŭ Openheim 1866 .	8%	—.—
Imprumutulŭ Oraș. Bucurescĭ .	5%	—.—
idem idem din 1884	5%	93.—
idem idem din 1890	5%	94.90
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	—	—.—
Credit fonciarŭ ruralŭ	7%	—.—
idem idem	5%	100.—
Credit Fonc. Urb. din Bucurescĭ	7%	103.1/2
idem idem	6%	103·—
idem idem	5%	94.—
Credit Fonc. Urban din Iașĭ. .	5%	84.1/4
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr V. N.	276.
Banca Națion. ult. div. 83.—	500	1535
Dacia-România ult. div. 30 lei	200	364.-
Naționala de asig. ult. div. 32 lei	200	—.—
Banca Rom. ult. div. fr. 15.— .	500	.—
Soc. Rom. de Constr. ult. div.5 l.	250	—.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	—.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	—.—
Soc. de Reas. ult. div. 15 l. aur	200	—.—
Societ. de Constr. ult. div. . .	—	—.—
Societ. de Hârtie ult. div. . .	—	—.—
Agio în Bursă	—	—.—
Rubla de hârtie	—	
Banca Națion. a României .	—	
Scompt.	5%	
Avansurĭ pe efecte	6%	
vansurĭ pe Lingourĭ	6%	

Tergulŭ de rîmătorĭ din Steinbruch. La 23 Nov. n. starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 130,262 capete, la 24 Nov. au întratŭ 2471 capete și au eșitŭ 796 rĕmânêndŭ la 25 Nov. unŭ numĕrŭ de 131937 capete. — Se notézā: marfa *ungurésca* veche, grea dela 45 până la 46 cr. marfă *ungurésca* tineră grea dela 47— cr. până la $47^1/_2$ cr., *de mijlocŭ* dela 47 cr. până la $47^1/_2$ cr. — *ușoră* dela 45— cr. până la 46— cr. — *Marfă țĕrănéscă* grea dela 43— până la 45— cr. — *de mijlocŭ* dela 43 – cr. până la 44— cr. *ușóră* dela 41— cr. până la 43 cr. — *Marfă de România Bákony* de grea dela — cr. până la — cr. transitto mijlociă grea dela — cr. până la — cr. însĕ transito ușóră dela — cr. până la — cr. transito dto țepósă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă dela — cr. până la — cr. *Marfă sêrbéscă* grea dela 44—45 cr. transito, mijlociă grea dela 43—44 cr. transito ușóră dela 40—42 cr. Porcĭ îngrășațĭ de unŭ anŭ dela — cr. până la — cr., îngrășațĭ cu cucuruzŭ dela — cr. până la — cr., îngrășațĭ cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântărițĭ la gară cu $4^1/_2$.

Prețurile cerealelor din piața Brașovŭ.

din 27 Noemvre 1891.

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta austriacă fl.	cr.
1 H. -L.	Grâu cel mai frumos	9	—
"	Grâu mijlociu . .	8	50
"	Grâu mai slabŭ . .	7	80
"	Grâu mestecatŭ . .	6	—
"	Sĕcară frumósă .	6	70
"	Sĕcară mijlociă .	6	50
"	Orzŭ frumosŭ .	4	80
"	Orzŭ mijlociu .	4	60
"	Ovĕsŭ frumosŭ .	3	—
"	Ovĕsŭ mijlociu .	2	70
"	Cucuruzŭ	5	40
"	Mălaiu	4	20
"	Mazĕre	9	50
"	Linte	15	—
"	Fasole	6	—
"	Sĕmânță de inŭ . .	10	50
"	Sĕmânță de cânepă	4	50
"	Cartofĭ	1	40
"	Măzĕriche	—	—
1 kilă	Carnea de vită . .	—	48
"	Carnea de porcŭ .	—	48
"	Carnea de berbece	—	28
100 kile	Sĕu de vită próspĕtŭ	24	—
	Sĕu de vită topitŭ	34	—

Cursulŭ losurilorŭ private din 25 Nov.

	cump.	vinde
Basilica . . .	6.50	6.70
Creditŭ	183.25	184.25
Clary 40 fl. m. c. . .	51.75	52.75
Navig. pe Dunăre . .	121.—	123.—
Insbruck	23.60	24.60
Krakau	21.75	22.25
Laibach	21.50	22·50
Buda	51.50	52.50
Palffy	52.—	52.50
Crucea roșie austr. . .	16.50	16.90
dto ung. . .	10.50	11.—
dto ital. . .	11.50	12.50
Rudolf . . .	19.50	20.50
Salm . . .	59.—	60.—
Salzburg	24.50	25.50
St. Genois . . .	61.—	62.—
Stanislau	27.50	29.50
Trieitine $4^1/_2$% 100 m. c.	128.—	132.—
dto 4% 50 .	58.50	61.50
Waldstein . . .	35.75	36.75
Windischgrätz . . .	51.75	52.75
Sêrbescĭ 3% . . .	36.70	37.10
dto de 10 francĭ	—.—	—.—
Banca h. ung. 4% . .	113.50	114.—

Cursulu pieței Brașovu

din 28 Noemvre st. n. 1891.

	Cump.	Vênd.
Bancnote românescĭ	9.26	9.30
Argintŭ românescŭ	9.20	9.21
Napoleon-d'orĭ	9.50	9.85
Lire turcescĭ	10.00	—.—
Imperialĭ	—.—	—.—
Galbinĭ	5.50	5.58
Scris. fonc. „Albina“ 6%	101.—	—.—
" " " 5%	99.50	—.—
Ruble rusescĭ	110.—	114.—
Mărcĭ germane	57.40	58.—

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

Cursulŭ la bursa din Viena

din 27 Noemvre a. c. 1891

Renta de aurŭ 4%	102 50
Renta de hârtiă 5% . . .	100 50
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare aurŭ	116.25
dto argintŭ	97.35
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare [1-ma emisiune] .	110.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare [2-a emisunei] . .	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) . .	—.—
Bonurĭ rurale ungare	89.40
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.59
Napoleon-d'orĭ	9.36
Mărcĭ 100 împ. germane	$57.97^1/_2$
Londra 10 Livres sterlinge . . .	118.05

Proprietarŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ interimalŭ:
Gregoriu Maiorŭ.

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugăm pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiue însĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se abonézĕ din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămurtŭ și sĕ arate și posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonațĭ, că mai avemŭ din anii trecuțĭ numerĭ pentru complectarea colecțiunilorŭ „Gazetei", precum și câteva întregĭ colecțiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administrațiune în casŭ de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans."

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ.